

MIRROR FILM
SPIEGEL VAN DE JAREN VIJFTIG

MIRROR FILM

SPIEGEL VAN DE JAREN VIJFTIG

Filmproductiebedrijf, 1948-1963

Oorspronkelijke uitgave:
Ronny Temme, Nederlands Audiovisueel Archief
NAA-werkuitgave no. 12 (1997)

Nieuwe uitgave 2015
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid

Contents

Woord Vooraf	4
Verantwoording.....	6
Herinneringen aan Mirror Film	8
Mirror Film.....	10
Lijst van Afkortingen.....	20
Chronologisch Overzicht van Mirror Film-Producties.....	21
Alfabetisch Titelregister.....	45
Alfabetische Lijst van Opdrachtgevers.....	47
Verantwoording Uitgave 2015	49
Voetnoten.....	50

Woord Vooraf

In juli 1994 kreeg de afdeling Beeld & Geluid van het Gemeentearchief Amsterdam de negatievencollectie van Mirror Film in beheer. Naar later bleek, ging het hier om ruim tweederde van de producties van het filmbedrijf van J. J. de Goede. De collectie bestond uit 54 volledig verroeste blikken, waarvan sommige slechts hun inhoud prijsgaven door gebruik te maken van de - in filmkringen bekende - karateslag. De particuliere schenker vertelde dat hij het materiaal tijdens een grondige verbouwing van het pand Middenweg 165 - de zaak van De Goede - onder de vloer had aangetroffen. De oude fotozaak werd in die dagen omgetoverd tot snackbar. Toen het Gemeentearchief Amsterdam op deze vondst opmerkzaam werd gemaakt, was het materiaal inmiddels door de vinder bij de diverse opdrachtgevers van Mirror Film aangeboden. Gelukkig bleken de vroegere opdrachtgevers niet geïnteresseerd in hun audiovisuele verleden, zodat het Gemeentearchief eigenaar werd van de bijna volledige nalatenschap van een opmerkelijk bedrijf uit de jaren veertig en vijftig.

Ronny Temme, een van de deelnemers aan de werkcolleges die de vakgroep Film- en Televisiewetenschap van de Universiteit van Amsterdam in het Gemeentearchief verzorgt, werd bereid gevonden zich in de vorm van een stage op deze collectie te storten. De afdeling Beeld & Geluid - tot die tijd voornamelijk bezig met onderzoek naar Amsterdamse film tot 1945 - zette hiermee zijn eerste stap naar (film)historisch onderzoek betreffende een naoorlogs bedrijf.

De filmografie van Mirror Film - zoals die hier wordt gepresenteerd - is volledig, hoewel niet alle 59 titels in het Gemeentearchief aanwezig zijn. Ontbrekende titels bevinden zich bij regisseur Joop van Essen, het Nederlands Filmmuseum en het Nederland Audiovisueel Archief Rijswijk (voorheen Film- en Fotoarchief van de Rijksvoorlichtingsdienst). Enkele titels zijn tot op heden niet getraceerd. Gedurende het onderzoek is zelfs de eersteling van het jonge bedrijf getiteld HANNY (1946) boven water gekomen. Hanny werd nog gedraaid op dubbel 8mm en toont het leventje van de kleine Hanny, de dochter van De Goede, in de rustige naoorlogse Watergraafsmeer. Opvallend aan deze stomme film zijn de fantastisch verzorgde tussentitels, gemaakt door één van de tekenaren van de oorspronkelijke fotostudio De Goede. Hanny is inmiddels bij de collectie Mirror Film van het Gemeentearchief gevoegd.

Filmhistorisch onderzoek richtte zich tot nu toe voornamelijk op de grote naoorlogse filmbedrijven en cineasten. De geschiedenis van Mirror Film geeft daarentegen een opmerkelijk beeld van een klein naoorlogs productiebedrijf dat op zeer succesvolle wijze opdrachten acquireerde. Het waren eerst De Goede en later de door het bedrijf aangetrokken productie leider Nic Th. Werner die de films middels sponsoring wisten te financieren. Die sponsors zijn in de films ook duidelijk aanwezig. In een van de films geeft bijvoorbeeld een verkeersbrigadier het stopteken aan... een wagen van Verkade. In een andere productie vindt een ongeval plaats en weer is er een wagen van Verkade in de buurt. Als in een van de door Jamin gesponsorde films oom de kinderen van zijn zuster meeneemt voor een autotochtje, wordt er natuur-

lijk onderweg snoep gekocht bij een van de vestigingen.

De collectie geeft een prachtig beeld van de brave gemeenschapszin en opvoeding in de jaren vijftig. Wie EEN VAN DIE VIJF BENT U! (1960) heeft gezien, zal zich vanaf dat moment in het verkeer altijd onder een van de vijf (verkeers)typen rekenen zoals meneer Snoeier, die overal snel wil zijn, of meneer Weenmaar, die zich boordevol opgekropte frustratie en agressie op de weg begeeft. Maar het kan ook zijn dat u zich juist met meneer Langlever, Lesgever of Vlinder vereenzelvigd.

De collectie Mirror Film is door dit gedegen onderzoek ontsloten. Gezien hun positieve reacties laat dit feit toch ook de vroegere opdrachtgevers niet onberoerd.

Wim Visscher,
Afdeling Beeld & Geluid, Gemeentearchief Amsterdam

Verantwoording

Er zijn van die dingen in het leven die je niet onopgemerkt voorbij kan laten gaan, ze kruisen je pad en je zit eraan vast, of je wilt of niet! Dat overkwam mij toen ik de eerste film van Mirror Film op de Steenbeek afdraaide op het Gemeentearchief van Amsterdam (GAA). Ik zakte voldaan in mijn stoel. Mijn stage, in het kader van de studie Film- en Televisiewetenschap, beloofde een leuk project te worden en de periode van de films sprak me aan: de jaren vijftig. Maar de 'credits' bleven door mijn hoofd spoken en op de een of andere manier werd ik thuis geleid naar de linnenkast waar mijn fotoalbums achter een grote stapel lakens liggen verborgen. De naam van de filmproducent bleek dezelfde als in mijn baby-fotoalbum: J.J. de Goede, fotograaf op de Middenweg 165 te Amsterdam. De bekende bellen gingen rinkelen! In 1948 had hij mij als baby liggend, zittend en staand in zwart/wit door een van zijn fotografen laten vastleggen, precies zoals werd aangeprezen in zijn reclamefolder: 'Drie maanden... zes maanden... EEN JAAR... Ze zijn groot voor U het weet. Houdt de herinnering aan de groei van Uw kinderen vast. Laat ze thuis fotograferen.'¹ Nu hield ik zijn filmmateriaal in mijn handen! De cirkel was rond.

Over de commerciële filmproductie van de jaren vijftig in Nederland is nauwelijks gepubliceerd. Wel is bekend wat filmmakers van de 'Nederlandsche Werkgemeenschap voor Filmproductie'² in het kader van de wederopbouw hebben gemaakt en ook aan de belangrijke vertegenwoordigers van de Nederlandse documentaire school als Bert Haanstra en Herman van de Horst is de nodige aandacht besteed. Maar de Nederlandse filmcultuur bestond uit meer dan alleen de films van deze makers.³ De logische vraag drong zich dan ook op: wat was Mirror Film, welke films had deze firma gemaakt en wat is de betekenis (gewest) van dit bedrijf? Om deze vragen te beantwoorden is onderzoek gedaan naar de oprichting van het bedrijf, de makers, de films, het vertoningscircuit en de ontvangst van de films door de pers. Bovendien waren er, buiten de uit 37 titels bestaande collectie in het GAA, mogelijk meer films door dit bedrijf geproduceerd. Dat bood wellicht perspectieven voor het samenstellen van een complete filmografie.

Het ligt als het ware besloten in de naam Mirror Film: spiegel, reflectie, maar waarvan? De films weerspiegelen uiteraard de jaren vijftig, ze werden tenslotte in die tijd geproduceerd. Maar ze bieden de toeschouwer meer dan alleen het straatbeeld uit die tijd. Vrijwel elke film promoot het product of ideaal van de opdrachtgever. Door het promoten van iets wat nog niet was ingeburgerd, komt een aantal onderbelichte facetten uit de jaren vijftig naar boven, die nu door deze collectie kunnen worden bekeken. We zien hoe de agrariër zijn productie kon verhogen, hoe de plattelandsvrouw zich moest gaan kleden of waar de bromfietser wel of niet mocht rijden met zijn nieuw verworven bezit. De films zijn instruerend, geven voorlichting en leerden de toeschouwer van toen hoe hij/zij, volgens de opdrachtgever, met de nieuwe tijd moest omgaan. Het zijn deze facetten - en natuurlijk de onderwerpen van de films - die de jaren vijftig verbeelden. Met dit onderzoek wordt dan ook een poging gedaan om, aan de hand van de films en de recensies een licht te werpen op onze beeldvorming over de jaren vijftig.

Bij het verzamelen van achtergrondinformatie werden interviews gehouden met Joop van Essen, de regisseur van alle films, en met Will Simon, die het camerawerk en de montage van latere producties deed. Deze interviews zijn te beluisteren op het GAA. Het knipselarchief van Van Essen diende als bron voor de reacties in de pers. Ook was hij bereid de technische geschiedenis van Mirror Film op papier te zetten die in deze werkgave is opgenomen. Tevens is het knipsel- en filmarchief van het Nederlands Filmmuseum (NFM) en de collectie van het Filmarchief van de Rijksvoorlichtingsdienst (nu: Nederlands Audiovisueel Archief Rijswijk) geraadpleegd. De recensies en documentatie over de films zijn gebundeld in de map 'Mirror Film', afdeling Beeld & Geluid, GAA.

Oud-minister Toxopeus kwam op mijn verzoek naar het GAA om de films, gemaakt in opdracht van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, te voorzien van commentaar omdat het geluid van deze films ontbrak. Met opdrachtgevers, voor zover ze nog bestonden, werd contact opgenomen om antwoord te krijgen op de vraag waarom ze indertijd opdracht hadden gegeven voor het maken van een film. Deze bedrijven of instellingen zorgden voor waardevolle aanvullende informatie. Door dit gedeelte van het onderzoek kregen de films hun geschiedenis terug en kon het corpus van door Mirror Film-producties worden uitgebreid tot 59.

De werkgave bevat een chronologisch overzicht van alle Mirror Film-producties, voorafgegaan door een lijst met verklarende afkortingen. Bij wijze van register zijn alfabetische lijsten van alle filmtitels evenals van alle opdrachtgevers opgenomen.

Het onderzoek dat aan deze werkgave ten grondslag ligt werd op inspirerende en effectieve wijze begeleid door Karel Dibbets (docent Film- en Televisiewetenschap, UvA). Wim Visscher (GAA) vestigde mijn aandacht op de films. Zonder zijn bijdrage zou deze werkgave niet zijn verschenen. Verder was hij zo vriendelijk om een woord vooraf te schrijven. Joop van Essen gaf me een beeld uit de eerste hand van het commerciële filmproductiebedrijf uit de jaren vijftig. Hij was nooit moe mijn vragen te beantwoorden. Bovendien zette hij speciaal voor deze werkgave enige persoonlijke herinneringen aan Mirror Film op papier. Ook Will Simon voorzag mij van de nodige informatie. Cas Willers (NAA Rijswijk) stelde mij in staat een film bestemd voor plattelandsvrouwen te bekijken. Bert Hogenkamp (NAA Amsterdam) droeg hét bewijs van mijn vermoedens aan en stelde zijn redactionele vaardigheden ter beschikking. Hen en alle anderen die aan de totstandkoming van deze werkgave hebben bijgedragen geldt mijn dank.

Herinneringen aan Mirror Film

door Joop van Essen

1945, Nederland bevrijd maar ook berooid, leeggeroofd, en net de hongerwinter achter de rug. We moesten met z'n allen uit een diep dal omhoog klauteren. En dat gold ook voor ons, cineasten.

Professionalisme bestond er wel in de 35mm productie, maar dat was voor ons onbereikbaar. De 16mm was amper de amateurstatus ontgroeid; vrijwel alle 16mm films waren kopieën van 35mm films. Wij meenden toch dat daar voor ons de mogelijkheden lagen.

Héél primitief; met een 16mm Ensign veerwerkcamera met 30 meter daglichtspoeltjes, geruild tegen een zo goed als nieuwe fiets, en een krakkemikkig houten statief, zijn we begonnen. Uiteraard was direct geluid voorlopig nog een toekomstdroom.

Voor de montage werkten we met een staande omroller en een Zeiss Ikon movikon viewer die een 6/9 cm beeldje produceerde, daar moesten we het mee doen. Toch hebben we met deze apparatuur een aantal opdrachtfilms kunnen produceren.

Na een paar jaar konden we de Ensign camera verwisselen voor een Ciné-Kodak-Special, een hele vooruitgang. Hij had zelfs een matglasinstelling, alleen klapte dit weg als je ging draaien. Het was nog steeds een veerwerkcamera met 30 meter daglichtspoeltjes.

Na verloop van tijd konden we uit de boedel van de NRU (Nederlandse Radio Unie) een afgeschreven Studer (studio bandrecorder) overnemen; bandsnelheid 76cm en loodzwaar, en tevens een Maihawk veerwerkrecorder voor losse geluidseffecten.

Om direct geluid 'sync' te kunnen draaien hebben we de camera voorzien van een synchroonmotor en een 'blimp' (geluidsdichte behuizing). Het geheel werkte uiteraard alleen op netspanning zodat we met buitenopnamen altijd op zoek moesten naar een stopcontact, dat gaf nogal eens problemen.

De geluidsstudio kon aanvankelijk de banden alleen overschrijven op 17,5 perfoband (snelheid 35mm film) zodat we voor de noodzaak stonden zelf een montagetafel te bouwen (Steenbeek enz. bestonden nog niet).

De Zeiss Ikon Movikon werd liggend in een tafel gebouwd en voorzien van een aandrijving door een zware, omkeerbare motor met toerenregeling en een tandwieloverbrenging om 16mm beeld en 17,5 perfo 'sync' te kunnen monteren.

In de loop der tijd ontstond de behoefte om zoveel mogelijk zelf te doen. Op het Waterlooplein konden we een 16mm printer op de kop tikken. De man had geen idee wat voor apparaat het was en waar het voor diende. Na enige revisie bleek hij heel goed bruikbaar. We hebben toen, in nauwe samenwerking met een instrumentmaker, een ontwikkelmachine gebouwd en een aparte geluidspoorprinter. Met deze apparatuur hebben we een hoge kwaliteit zwart-wit kopieën kunnen bereiken.

In de loop der jaren heeft de filmtechniek een grote progressie doorgemaakt. De technische mogelijkheden die ons tegenwoordig ter beschikking staan zijn onvergelijkbaar met waar we in die jaren mee moesten werken. We zijn met vrijwel niets begonnen maar met enthousiasme aan het werk gegaan en de resultaten hebben ons toch wel voldoening geschonken.

Mirror Film

Spiegel van de Jaren Vijftig

door Ronny Temme

Van fotograaf naar filmproducent

Net voor de Duitse inval, op 1 februari 1940, liet Johannes J. de Goede (1908-1991) zich inschrijven bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam als eigenaar van een fotozaak in 'moderne fotografie'.⁴ De zaken gingen de meeste fotografen voor de wind; iedereen moest van de bezetter een persoonsbewijs bezitten met pasfoto! Waarschijnlijk rinkelde de winkelbel ook constant op de Middenweg 165, waar de fotozaak van De Goede was gevestigd. Na de oorlog speelde hij in op de 'babyboom' en liet een folder verspreiden met op het binnenblad een liggende, zittende en staande baby onder de leus 'foto's onthouden wat mensen vergeten'.⁵ Het leverde veel werk op. In de topjaren 1946-47 had hij ongeveer 25 mensen in dienst, onder wie niet alleen fotografen en laboranten, maar ook retoucheurs en tekenaars om de fotoalbums te voorzien van teksten en illustraties.

Joop van Essen (1922) woonde vlakbij en zag na de oorlog een raamadvertentie voor een winkelbediende bij De Goede hangen. Eigenlijk wilde hij verder in de film, hij had in de oorlog bij Wien Film en Nederland Film gewerkt en bezat een 16mm Ensign filmcamera. De Goede vertelde hem dat hij plannen met smalfilm had. Hij had kapitaal en Van Essen filmervaring met het daarbij behorende gereedschap. Zo werd Mirror Film voorzichtig geboren met HANNY (1946). Met een geleende camera werd dit 8mm promotiefilmpje gemaakt over een dag uit het leven van een kleuter, het dochtertje van De Goede. De strenge winter van 1946-47 bracht hen op het idee om met de Ensign-camera Nederland in de barre kou te filmen. Als gevolg hiervan kwamen er opdrachten vanuit de middenstand in de buurt voor het produceren van eenvoudige reclamefilms, maar ook de 'grotere jongens' kregen interesse. Philips gaf opdracht om in 1947 'de feestelijke start van de Prins Bernhard Stichting' (zie gelijknamige filmtitel), waar het bedrijf donateur van was, te filmen.

In de oorlog hadden propagandafilms bewezen hoezeer het medium film geschikt was om een bepaalde boodschap aan het publiek over te brengen, er lag nog een heel terrein braak. Voor De Goede bestond er genoeg potentie om op 17 juni 1948 de Kamer van Koophandel te informeren over de uitbreiding van zijn fotografisch bedrijf met een afdeling 'ter vervaardiging van smalfilms en handel in smalfilm-apparatuur, genaamd Mirror Film'.⁶

Pioniersrol

Het bedrijfsleven was in die tijd druk bezig zich niet alleen te herstellen maar ook te vernieuwen. Dit werd mede mogelijk gemaakt door de Marshall Hulp, een financiële injectie vanuit de Verenigde Staten, die onder andere tot doel had de uitvoer van producten weer op gang te helpen. In de textielbranche bijvoor-

beeld werden nieuwe technieken geïntroduceerd om de productie te verhogen. Maar nieuwe technieken vragen om gedegen instructie. De voorzitter van de vakopleiding Detailhandel Textiel (Detex⁷), de heer Ten Cate, een kennis van De Goede, wilde het medium film introduceren als onderwijsmiddel. Mirror Film maakte in 1947-49 voor deze opdrachtgever vier instructiefilms om het strijkgarenspreken, het weven en het veredelen van textiel uit te leggen. Deze Detex-films zijn vroege voorbeelden van instructiefilms, een nieuw genre binnen de Nederlandse opdrachtfilm.

De volgende stap was het werven van grote opdrachten om echt in 'business' te gaan. Voor deze klus leek Nic Th. Werner (1909-1976) geschikt. Hij had veel ervaring met film; ervaring die hij niet alleen had opgedaan bij zijn vader die vóór de oorlog een reisbioscoop bezat, maar ook als bestuurder bij het Filmgilde van de Nederlandsche Kultuurkamer tijdens de oorlog.⁸ Dit laatste kon echter wel eens een nadelige uitwerking hebben op de acquisitie, zo meenden De Goede en Van Essen. Bij de fotoafdeling waar hij als het ware eerst werd uitgetest, bleek Werner echter een succesvolle verkoper/vertegenwoordiger. Zijn prestaties waren van dien aard dat hij in 1949 bij de filmafdeling werd betrokken.

Ook Will Simon (1929), die de fotovakschool had doorlopen en in de buurt op het Archimedesplantsoen bij Martelhoff Circuline-fotografie werkte, kreeg in de gaten dat er bij De Goede filmactiviteiten werden ontwikkeld - iets dat hij eigenlijk ambieerde. Toen Martelhoff in 1950 geen werk meer had kon hij bij De Goede beginnen, eerst echter onderaan de ladder in het fotografisch vak. Langzamerhand mocht hij als manusje-van-alles assisteren bij een filmproductie en zo leerde hij gaandeweg van Van Essen het vak. Met zijn komst was de samenstelling van het productieteam volledig en kon de markt verder worden afgetast.

Iets eerder had De Goede al een nieuw idee ontwikkeld: het koppelen van het bedrijfsleven aan een ideële instelling. Hij had de chocoladefabriek Kwatta weten te interesseren voor het werk van de NIWIN (Nationale Inspanning Welzijnsverzorging Indië) die de 'welzijnsverzorging' voor 'onze jongens' in Indië tot doel had. De film *POST UIT NEDERLAND* (1948) bevat behalve 'de groeten van thuis' aan het begin en het einde een reclameboodschap van Kwatta die niet meer dan 30 seconden van de totale speelduur van één uur in beslag neemt. Op een 'Trade-show' van de Nederlandse Smalfilm Unie (NSU) op 21 december 1948 was De Goede gevraagd om een inleiding over het onderwerp 'De film en de reclame' te houden en ter illustratie van zijn speech vertoonde hij de film. Hij richtte zich vooral tot de zakenmensen in het gehoor en probeerde hen te overtuigen van de kracht van het medium: 'Als U de Nibelungen gezien hebt, dan ziet U nu de draak voor U. En Kriemhilde met de lange vlechten, en Brunhilde. En ook de jonge sterke held: Siegfried. Nu moet U eens op een merkwaardig verschil letten. Hoe vaak zag U die films? Tientallen malen? Honderden malen? Duizenden malen? Neen: éénmaal. [...] En toch kunt U zich 10, 15 jaar later nog herinneren wat U gezien hebt! Zakenman, hier in de zaal, laat dat tot U doordringen! Stel U eens voor, dat U een middel had om Uw artikel, Uw firmanaam, Uw slagzin, slechts éénmaal aan Uw klanten te tonen en dat ze zich Uw reclameboodschap dan 10, 15 jaar later nog woordelijk herinneren! En dat middel hebt U, maar U hebt er nooit erg in gehad. De film is dat machtige middel. [...] Als U nu "ja" denkt, dan denkt U tevens aan de bioscoop. En dus aan normaalfilm, (maar) het is hier een show van de smalfilm. Er moet dus ook nog een andere weg zijn.'⁹

Met het aantrekken van Werner kon 'die andere weg' misschien verder worden uitgebreid. Besloten werd om het Verbond voor Veilig Verkeer¹⁰, in 1932 opgericht door particulieren, te benaderen en te peilen of het interesse had in het medium film. Het Verbond wilde maar al te graag, want het realiseerde zich dat met film een groter publiek bereikt kon worden, met name de jeugd. Maar het had geen geld - en dat wist Mirror Film. De vraag was wie het Verbond precies wilde bereiken, zodat de juiste geldschieter benaderd

kon worden. De eerste doelgroep van Veilig Verkeer was de jeugd tussen 10 en 16 jaar die moest worden voorgelicht over (nieuwe) verkeersregels. Werner ging op zoek naar een passende financier. Dat werd de NV Suikerwarenfabriek Jamin, bekend bij de jeugd om zijn roomijs, snoep en koekjes. Voor Jamin betekende het sponsoren van een ideële film dat het bedrijf als een soort 'weldoener' zijn naam zou kunnen verbinden aan de film, afgezien van het onder de aandacht brengen van haar producten. De pers vond het een 'enigszins zonderlinge combinatie van commerciële en niet-commerciële belangen'¹¹ maar zag ook in dat er niet veel anders op zat om een ideële film te realiseren, als de instelling zelf geen geld had. Een 'zonderlinge combinatie' was het misschien, maar wel modern voor de jaren vijftig! De onderhandelingen met Jamin en het Verbond resulteerden in *TWEE JONGENS EN EEN AUTO* (1949). Deze film werd door recensenten ontvangen met het door Jamin beoogde resultaat, namelijk dat het Nederlandse volk de sponsor dankbaar mocht zijn. De film vertelt het verhaal van twee jongens die, met hun oom in zijn nieuwe auto, de verkeersregels leren kennen en allerlei avonturen beleven.

Voor andere doelgroepen als voetgangers, fietsers, bromfietzers en later ook automobilisten werden andere geldbronnen aangeboord. De Koninklijke Verkade fabrieken kregen hierdoor de gelegenheid hun hele assortiment op bescheiden wijze aan het publiek tonen en de NV Rubberfabriek Vredestein kon aan fietsend en bromfietsend Nederland de kwaliteit van haar banden laten zien. De Goede had een belangrijke functie van de film ontdekt: het op bepaalde doelgroepen gerichte reclame maken.¹² Waarschijnlijk heeft Mirror Film deze formule zo niet als allereerste, dan toch als één van de eersten in praktijk gebracht.

Aanbod lokte de vraag uit. De gunstige reacties in de pers op de eerste jeugdverkeersfilm maakten de weg vrij voor de productie van nog tien verkeersfilms. Het Verbond reageerde enthousiast met: 'Nu er een goede jeugdverkeersfilm is, blijkt pas, hoezeer dit propagandamiddel steeds heeft ontbroken aan de actie voor een veiliger verkeer op de weg. Er is inderdaad (...) in een leemte voorzien.'¹³ Het bleek een gat in de markt.

De dynamiek van de jaren vijftig: het verkeer

Het was de kracht van Mirror Film dat ze een goed samenwerkingsverband tot stand wist te brengen tussen het Verbond, de financier, de politie en haarzelf. De politie had ze niet alleen nodig voor verkeerstechnische adviezen, maar ook om op locatie het verkeer te regelen en het publiek op afstand te houden. Voor een achtervolgsscène kon de weg tussen Arnhem en Apeldoorn toen nog helemaal worden afgezet, zonder tegenprestatie! Werner regelde ook dat politiemensen meespeelden, niet alleen in uniform maar ook als 'filmsterren', wat weer kostenbesparend werkte op het filmbudget. De politie kreeg hiermee de gelegenheid om aan haar imago te werken: 'oom agent' kwam dicht bij het publiek. Aan de hand van de gegevens van iedere partner schreef Mirror Film het scenario dat daarna werd gekeurd door een speciale commissie van onderwijs- en verkeersdeskundigen. Een enkele keer werden professionele krachten aangetrokken zoals Henri Knap, de 'dagboekenaar' van Het Parool, en de tekstschrijvers Hans Ferrée en Dimitri Frenkel Frank die samen een reclamebureautje hadden opgericht.¹⁴ Met het in huis halen van echte schrijvers kon Mirror Film misschien de bioscoop wel halen. Dit doel werd bereikt met *CAROLIEN* (1956), waarvoor het scenario werd geschreven door Frenkel Frank. Het lumineuze idee om het Verbond te benaderen was niet geheel uit de lucht komen vallen. Het verkeer hield iedereen bezig. De explosieve groei van gemotoriseerd verkeer dat zich tussen de vooroorlogse handkarren en bakfietsen door een weg probeerde te banen, hielp het idee creëren. Typerend voor het denken van die jaren was de oplossing van de hoofdcommissaris van politie te Amsterdam, H.A.J.G. Kaasjager, voor het verkeersprobleem dat in de

nauwe binnenstad was ontstaan. Hij legde een plan op tafel om maar liefst 15 grachten te dempen zodat wegen en parkeerterreinen zouden kunnen worden aangelegd.¹⁵ In 1949 werden er cijfers bekend van het aantal schoolkinderen dat jaarlijks in het verkeer de dood vond, het waren er 300.¹⁶ Al met al was er een dringende behoefte om systeem in de verkeerschaos aan te brengen. Stoplichten, zebrapaden en klaar-overs werden bekende verschijningen op straat. Het Verbond hees midden in Amsterdam, als teken van waarschuwing, de vlag halfstok, als het verkeer een dode had geëist.¹⁷ Verkeersdoden en acties voor veiliger verkeer hoorden bij de jaren vijftig. Het Verbond voerde deze acties in de pers en via 150 plaatselijke afdelingen in het hele land (thans zijn dat er 500). Aan bromfietzers moest worden duidelijk gemaakt op welk gedeelte van de weg zij met hun nieuw verworven bezit moesten rijden en voetgangers kregen een nieuw wapen: de knipperbollen. Er kwamen tal van nieuwe verkeersborden en automobilisten moest het juiste verkeersgedrag worden bijgebracht. De verkeersfilms waren bedoeld om de mens op te voeden in het moderne verkeer. Het Verbond hoopte dat met de films het aantal verkeersslachtoffers zou dalen. Dit was echter niet het geval. Wel hebben ze bijgedragen aan een bewustwordingsproces over veiliger verkeer.

Industrialisatie

Instructie en voorlichting van het publiek waren kenmerkende zaken voor de jaren vijftig. De moderne industrialisatie bracht met zich mee dat werknemers en nieuwkomers in het arbeidsproces vertrouwd moesten raken met nieuwe productietechnieken. Zo gaf Bendien's confectiefabrieken te Almelo Mirror Film opdracht om een film te maken over 'de fabricatie van Oxford kleding' (kostuums), volgens de ondertitel van de film. Teneinde dit onder het voetlicht te brengen werd bedacht om alle onderdelen van één kostuum van witte stof te snijden en deze gedurende alle stadia van de productie in beeld te brengen. Het witte kostuum wordt hierdoor als het ware aan elkaar genaaid en het is de kijker duidelijk in welke fase van het proces het kostuum zich bevindt. Ook zat Bendien in de jaren vijftig te springen om confectienaaisters en besloot om gelijk een wervingsfilmpje te laten maken. In *NELLY WEET WAT ZE WIL...* (versie 1, 1956) probeert de 17-jarige Nelly haar vriendin van de 'meisjesvakschool' over te halen om bij Bendien te gaan werken. De modernisering bevorderde tegelijkertijd het beroeps- of vakonderwijs zoals ook al is gebleken uit de genoemde Detex-films. De 'meisjesvakschool' was een significant voorbeeld van een nieuw type onderwijs dat toen werd gestimuleerd door de industrie.

De moderne verkeers- en communicatiemiddelen veranderden vooral het leven in kleine dorpen en op eenzame boerderijen radicaal. De gezichtskring van agrariërs verschilde steeds minder met die van stedelingen, aan de andere kant waren er steeds meer stedelingen die geen notie hadden van het boerenbedrijf.¹⁸ Genoeg reden voor de overheid om hierover voorlichting te geven via de film. In 1958 ontving Mirror Film de eerste opdracht van het Ministerie van Landbouw. In *GOEDE KLEDING* worden plattelandsvrouwen aangesproken, opdat zij 'net als hun zusters uit de stad, goed en smaakvol gekleed [zullen] gaan'.¹⁹ De film verhaalt van een meisje uit de stad dat haar familie op het platteland bezoekt. Ze vindt haar tante nogal 'plomp' gekleed en probeert haar, door middel van tips over kleding en gezicht- en huidverzorging, eleganter door het leven te laten stappen. Doordat de film in kleur is opgenomen is vooral het make-up fragment van 'voor' en 'na', indrukwekkend. Aan de andere kant wordt het het nichtje duidelijk dat het dragen van hoge hakken op de boerderij onverstandig is. Het leven van tante leek waarschijnlijk teveel op dat van een Russische vrouw die zich, in westerse ogen en dus van de overheid, te lelijk kleepte!²⁰ De film werd waarschijnlijk gefinancierd met gelden van het Marshall Plan.²¹ Tante moest 'verburgerlijken' (verwestelijken), ze moest zich gaan aanpassen aan haar zusters uit de stad.

Maar waarom kreeg Mirror Film pas in 1958 hun eerste opdracht van de overheid? Ze had immers met de verkeersfilms ruimschoots de pers gehaald en ook een film voor het Leger des Heils had veel naamsbekendheid opgeleverd. Achteraf werd de reden duidelijk: de voorlichters Satori en Van Stoppelenburg van het Ministerie van Landbouw lieten weten dat het oorlogsverleden van Werner een remmende factor was geweest. Uit documenten blijkt dat Werner tijdens de oorlog niet alleen bestuurder was geweest van een aantal vakgroepen binnen het Filmgilde maar ook lid van de WA (weer-afdeling), de zogenaamde knokploeg van de NSB.²² De terughoudendheid van De Goede en Van Essen om Werner in dienst te nemen was dus zeer gegrond. Dat Mirror Film uiteindelijk toch een opdracht van het Ministerie kreeg was voornamelijk te danken aan de uitstekende beeldkwaliteit die het bedrijf leverde. Bovendien speelde tegen het eind van de jaren vijftig de oorlog niet zo'n vooraanstaande rol meer.

Landbouwmechanisatie en nieuwe producten

In alle takken van de Nederlandse landbouw deed zich sinds de jaren vijftig een spectaculaire productiestijging voor. Tot 1949 heerste er schaarste²³ maar door de stevige landbouwpolitiek van minister S.L. Mansholt²⁴ en de hulp van het Marshall Plan kon het roer worden omgegooid. Die stijging is vooral toe te schrijven aan verbeteringen in de landbouwtechniek die werden ontwikkeld door een aantal landbouwkundige onderzoeksinstituten. Daarbij ging het zowel om mechanisatie als om verhoging van de productie van dier en plant. Het instituut voor landbouwrationalisatie (ILR²⁵) was de initiatiefnemer tot de film *NIEUWE ASPECTEN IN DE TOMATENTEELT* (1958) en bepaalde tevens de inhoud. De titel *MINDER MOEITE, MEER RESULTAAT* (1959) suggereert al dat, indien men mechaniseert, automatisch een productiestijging te verwachten valt. Efficiency op het boerenbedrijf, daar ging het de overheid om. Zelfs de koeien moesten er nu ook in geloven; voortaan zouden zij mechanisch worden gemolken. Voor verschillende melkfabrieken ging deze noviteit samen met het automatisch verwerken van melk en het produceren van nieuwe aanverwante artikelen zoals pakjes boter en ijs. In *JUFFERTJE IN 'T WIT* (1956) bestaat de dramatische context uit de overgang van 'losse' naar flessenmelk. De melkboer verkocht in het begin van de jaren vijftig nog 'losse melk' die hij met een maatje in de door de klant meegebrachte melkkoker goot. De verkoop van melk in een fles betekende een hele stap voorwaarts.²⁶

Voor de (hygiënische) verpakking van levensmiddelen leek een belangrijk teken van vooruitgang. Pakkende reclameteksten in damesbladen over nieuwe verpakte producten moesten ervoor zorgen dat er in de huishouding een andere wind ging waaien. Vermaat, een broodfabriek in Haarlem, wilde in een film de nadruk leggen op het bak- en verpakkingsproces van brood. Met verpakt en gesneden brood kon deze broodbakker zijn afzetgebied vergroten, omdat nu ook de kruidenier om de hoek dit mocht etaleren en verkopen, het was immers hygiënisch verpakt. In menig modern huisgezin ontbrak het nieuwe (kleffe) product dan ook niet op de ontbijttafel. Met zijn bedrijfsfilm *DE MODERNE BAKKERIJ* (1953) kon bakker Vermaat gaan voldoen 'aan regelmatige verzoeken van scholen en vrouwenclubs' die nieuwsgierig waren naar het automatisch bakken, verpakken en snijden 'en een bedrijf weigert zulke verzoeken niet graag, wetende dat er een pracht van een propaganda in schuilt'.²⁷ Het betekende tegelijkertijd dat de bakkerij zelf met rust werd gelaten waardoor de broodproductie ongestoord kon verlopen.

Ruimtelijke ordening

De watersnoodramp in 1953 was voor de overheid aanleiding om drastische veranderingen aan te bren-

gen in het rampgebied. Er werden dijken aangelegd en verzwaard en het verwoeste land weer vruchtbaar gemaakt. Tegelijkertijd kon verbrokkeld grondbezit in rechthoekige kavels worden omgezet met een bijpassend wegennet. De NV Grontmij ontving de opdracht dit te doen op het eiland Schouwen-Duiveland en bedacht dat het goed zou zijn om van deze activiteiten een film, getiteld *LUCTOR ET EMERGO* (1955), te laten maken. Het waren de hoogtijjaren van de Grontmij, zoals ook de door Mirror Film geregistreerde viering van het 40-jarig jubileum van deze NV (*FEEST OP HOUDRINGE*, 1955) duidelijk maakt.

Een andere film van deze opdrachtgever, *SEMPER MELIORA* (1956), begint met een statistiek waaruit de bevolkingstoename blijkt vanaf 1300 tot 1956. In het laatste jaar telt Nederland 11 miljoen inwoners. De film laat verder zien hoe dijken worden aangelegd en verzwaard, hoe aangewonnen land moet worden behouden, hoe delen van het IJsselmeer worden ingepolderd en tuinbouwgebieden ruilverkaveld. Waarom deze werkzaamheden worden uitgevoerd maakt de film duidelijk: door de groei van de Nederlandse bevolking moet nieuwe grond bouwrijp gemaakt worden voor nieuwe woningen met sport- en recreatiemogelijkheden, terwijl landbouwgrond een grotere opbrengst moet voortbrengen. De bevolkingstoename was in Nederland sterker dan in omringende landen. Deze natuurlijke aanwas maakte het ontginnen van woeste gronden en inpoldering noodzakelijk. Bovendien vroegen stadsmensen en stedelijke activiteiten steeds meer ruimte.

Rolpatronen in de jaren vijftig

‘Maken meisjes dan geen verkeersfouten?’, was de reactie op *TWEE JONGENS EN EEN AUTO* van WIO Jeugdkrant, een blad afkomstig uit het progressieve onderwijs.²⁸ Toch werd hierna nog een film geproduceerd waarin twee jongens de hoofdrol spelen. Op zich zegt een titel niet veel over rolpatronen maar wel wordt duidelijk waarom er waarschijnlijk voor jongens is gekozen. Nieuwe technische verworvenheden, zoals een auto, behoorden in die tijd alleen mannen toe. Blijkbaar mochten daarom in de film twee jongens op avontuur met oom en zijn nieuwe auto, en niet twee meisjes. Het lijkt alsof alleen jongens een rol in het actieve openbare leven vervulden, alleen zij namen deel aan het verkeer en maakten dus ook, ter wille van de instructie, verkeersfouten.

In de Nederlandse samenleving heerste aan het einde van de jaren veertig bezorgdheid over het verval van de moraal als gevolg van de oorlog. Er werd gestreefd naar een herstel van vooroorlogse patronen, met de vader (man, jongen) als deelnemer aan het openbare leven en de moeder (vrouw, meisje) als het zorgende element voor de huiselijke sfeer.²⁹ In *ER DREIGT GEVAAR* (1961), een opdracht van Het Groene Kruis, worden volwassenen gewezen op de gevaren waaraan kleine kinderen bloot kunnen staan. De kijker is getuige van allerlei ongelukjes in huis. Vader zit zijn krant te lezen, terwijl zijn dochtertje bijna uit het raam valt. Het is moeder die vanuit de keuken komt aansnellen om het kind bij het raam weg te halen; vader blijft doorlezen. Het kind speelt vlakbij een oliekacheltje met lucifers en steekt ze aan. Opnieuw is het moeder die komt aanrennen en het vuur dooft, terwijl vader even van de krant opkijkt om vervolgens weer door te lezen. Het commentaar in de film wordt geleverd door een man en een vrouw. De mannenstem begeleidt de fragmenten die slaan op de situaties buitenshuis zoals het gevaarlijke verkeer, en de vrouwenstem becommentarieert ze binnenshuis waar een veilige, huiselijke rust moet heersen. Zo op het eerste gezicht lijkt het een voortzetting van het vooroorlogse rolpatroon, omdat het traditionele man-/vrouwbeeld wordt versterkt. Maar nieuwe pedagogische inzichten van onder andere dokter Spock (1950) versterkten juist dit oude moederschapsideaal; het belang van moeder en de noodzaak van haar voortdurende aanwezigheid waren noodzakelijk voor het welzijn van met name het jonge kind.³⁰ In de film

schittert de moeder als voorbeeld van deze nieuwe inzichten.

In *NELLY WEET WAT ZE WIL...* laat de hoofdrolspeelster de kijker wennen aan een nieuw beeld van de jonge vrouw die deelneemt aan het openbare leven. Nelly werkt, verdient geld, sport en vermaakt zich bij de plaatselijke drumband. Halverwege de jaren vijftig kwam er een toenemende vraag naar vrouwelijke arbeidskrachten als gevolg van de nieuwe industrialisatie. Zo kon de (gehuwde) vrouw integreren in het arbeidsproces. De film kondigt nog een nieuw fenomeen aan: Nelly vertelt haar vriendin dat er bij Bendien ook een maatschappelijk werkster is, waar je terecht kunt als je problemen hebt. Sociologen en maatschappelijk werkers bleken toen 'onmisbare profeten en waarzeggers'³¹ te zijn. Een aantal behouden groeperingen maakte zich namelijk zorgen over de negatieve effecten van de modernisering en de maatschappelijk werker kreeg de taak hulp te verlenen aan mensen die moeite hadden zich hieraan aan te passen.³² Nelly wist wel wat ze wilde... ze moest alleen nog haar vriendin over zien te halen om met de nieuwe tijd mee te gaan.

De filmcritici

De opnamen op locatie van de verkeersfilms trokken door het hele land de aandacht van publiek en pers en genereerden zo hun eigen reclame. Door deze voor-publicaties in de dagbladpers werden de officiële premières in de gaten gehouden. Die leverden op hun beurt weer een aantal publicaties op waarmee de naamsbekendheid van Mirror Film verzekerd leek. De premières vonden plaats in grote zalen van hotels en bekende instituten, zoals de studiozaal van de AVRO. Het ging om een besloten circuit. Zoals eerder vermeld haalde *CAROLIEN* als enige verkeersfilm de bioscoop en werd een week vertoond als voorfilm in de Cineac, Reguliersbreestraat te Amsterdam. Deze film moest de voetganger vertrouwd maken zebrapad en bijbehorende knipperbol. 'Maar', zo schreef het Algemeen Handelsblad op 13 april 1957, 'zolang het grootste deel van ons land nog van knipperbollen is verstoken lijkt het weinig zinvol hieraan de gehele verkeersles op te hangen.'

Voor de filmcritici A. van Domburg (*De Tijd* en *Katholieke Illustratie*), B.J. Bertina (*de Volkskrant*) en P.W. Franse (*Haarlems Dagblad*) volgden de verkeersfilms op de voet. Ze schreven voornamelijk over hun functionaliteit die ze als instructief, leerzaam en opvoedend beoordeelden. Hier en daar ontdekten ze een artistiek element, maar herhaaldelijk uitten ze de wens dat de makers eens onder het juk van de opdrachtgever uit konden komen, zodat zij zich expressiever konden opstellen. Kritische noten werden geplaatst bij de keuze van muziek, vooral het begeleidende orgelspel in *TWEE JONGENS EN EEN AUTO* van Pierre Palla 'die zijn bioscooporgel laat daveren' (A. van Domburg) moest het ontgelden, terwijl Bertina de 'muziek per seconde' soms 'betrekkelijk lukraak uitgezocht' vond. Van Essen werd geprezen om zijn regie van kleine kleuters (soms op locatie midden in het verkeer). Het waren echter zijn eigen dochttertjes, die op pappa vertrouwden en naar hem luisterden. Het ging de critici vooral om de spanningsboog van het verhaal. Het in huis halen van professionele krachten, schrijver Henri Knap en acteur Rob de Vries, bij *EEN VAN DE VIJF BENT U!* (1960) bleek een garantie voor succes. De film haalde het hoogste aantal publicaties in de pers en werd ook het beste beoordeeld.

Bedrijfsfilms kregen de meeste aandacht in vakbladen van de betreffende bedrijfstak en in de lokale pers. Dit was precies het circuit waarin het bedrijf ook zijn werknemers wilde rekruteren. Een uitzondering was *DE MODERNE BAKKERIJ* die wel de nationale dagbladpers haalde. Het verhaal waarmee de activiteiten van de opdrachtgever worden geïntroduceerd gaat over het zoontje van de bakker die een nachtmerrie krijgt, omdat hij op allerlei knopjes in de bakkerij heeft gedrukt. Zijn vader zal hem van zijn

nare dromen afhelpen door hem te laten zien hoe het bakproces werkelijk in werking wordt gezet. Voor deze film kreeg het team van de opdrachtgever 'een volledige vrijheid van handelen'³³, wat meestal niet het geval was. 'Het fraaie en beheerste spel met het beeld, de knappe mise-en-scène en montage, de rythmiek van de film, waardoor alle technische zaken op onderhoudende wijze [...] worden verklaard', was het commentaar van P.W. Franse. 'We hebben', schreef A. van Domburg, 'vele bedrijfsfilms gezien die met grote geestdrift werden gepubliceerd, maar verre de mindere waren van *DE MODERNE BAKKERIJ*'. Hij prees Van Essen die 'op zijn gebied al even deskundig is als de bakker'. Opvallend is dat juist de muziek deze film tot een 'spannende thriller', aldus in een recensent in een onbekend blad, maakte.

Twee andere films waarmee Mirror Film de pers haalde betroffen opdrachten van het Leger des Heils. Het werk van het Leger lijkt in de jaren vijftig erg in de belangstelling te hebben gestaan. In aanwezigheid van de toenmalige burgemeester van Amsterdam d'Ailly beleefde de eerste film *IN OPMARS* (1955) haar première, wat een garantie was voor het halen van de dagbladpers. Het werk van het Leger werd geprezen, maar de lengte van de film (75 minuten) beviel de critici niet erg. 'Sommige gebeurtenissen lijken te veel op andere' (A. van Domburg) en 'er wordt teveel opgesomd en (er is) niet gekozen voor een flitsende doorkijk' (blad onbekend), waren de reacties. Waarschijnlijk heeft de opdrachtgever die kritiek ter harte genomen, want enkele jaren later werd *DE DAAD BIJ HET WOORD* (1961) uitgebracht, een compilatie van voornamelijk korte fragmenten uit de eerste film. Door de krachtige montage van Will Simon en het commentaar van NCRV-omroeper Ad van Eyck kreeg de film het karakter van een Polygoonjournaal. De pers was vol lof: 'Korte Leger des Heils-film raakt de kern' (*VRIJE VOLK*).

Vertoning

Tot het begin van de jaren vijftig werd de jeugd voorgelicht via veiligverkeerstochten en onderwijs door verkeersdeskundigen. De onderwijsfilm had inmiddels zijn intrede gedaan en er verschenen langzamerhand wetenschappelijke publicaties over het bewegend beeld en opvoeding. De speelfilm zou teveel de gevoelsfeer raken en de documentaire leek het meest geschikt als onderwijsmiddel door zijn neutraliteit en gering emotioneel gehalte.³⁴ De (jeugd)verkeersfilms van Mirror Film waren korte speelfilms met een documentair gehalte want, zo concludeerde BJ. Bertina in de *Volkskrant*, 'een rolprent van alleen maar droge verkeersborden zou de aandacht van de jeugd verliezen'. Het zijn educatieve films die zowel instructief als onderhoudend van aard zijn en gericht op een groter publiek dan onderwijsfilms.³⁵

De vertoning van de verkeersfilms was in handen van de tourneedienst van het Verbond. Deze dienst was speciaal opgezet om uitsluitend de Mirror films op de plaatselijke afdelingen en scholen te vertonen. Met een geluidswagen - een gift van de NV Rubberfabrieken Vredestein - werd de film en de plek van vertoning aangekondigd. Die plek was meestal een dorps huis, een zaaltje van het plaatselijk café of een schoollokaal. Van iedere film waren 30 kopieën in omloop. Op scholen vormden de verkeersfilms een verplicht onderdeel van de verkeerslessen. Alleen al in 1950 werd *TWEE JONGENS EN EEN AUTO* 187 keer vertoond.

Bedrijfsfilms, zoals die van de Grontmij, werden vaak vertoond op Landbouwscholen. Ook bestaan van deze films Engelse en Duitse geluidsversies, waaruit men mag concluderen dat ze in de betreffende landen vertoond zijn. Kantines van bedrijven werden vaak omgebouwd tot projectiezaal zodat personeel en andere belangstellenden in het bedrijf de nieuwe productieprocessen op het doek kon aanschouwen.

Het Leger des Heils nam de films zelf onder de arm en vertoonde ze aan iedereen die geïnteresseerd was in zijn welzijnswerk, met het doel om 'mensen te bewerken', zoals A. van Domburg die als katholiek

niet helemaal onbevooroordeeld was in *DE TIJD* schreef. Het voornaamste doel van het Leger was om fondsen te werven voor het welzijnswerk. Het concentreerde zich op het gebied boven de grote rivieren; van Groningen tot Rotterdam werden de films in de (dagblad)pers gerecenseerd.

De televisie

De komst van de televisie zorgde voor een afnemende belangstelling voor de verkeersfilms. Er kwamen steeds minder mensen kijken naar de speciale vertoningen van de tourneedienst. Na *EEN VAN DE VIJF BENT U!* uit 1960 stopte de opdrachtverlening vanuit het bedrijfsleven en werd de dienst opgedoekt. Het Verbond ging verhuizen en veranderde van directie. Het wilde waarschijnlijk een andere promotie-koers varen, die van de televisie.

Bij Mirror Film hadden zich inmiddels ook ontwikkelingen voorgedaan. Andere bronnen moesten worden aangeboord om zich van een continuïteit van opdrachten te verzekeren. Men wist de VVD voor zich te winnen voor het produceren van uitzendingen ‘in het kader van politieke partijen’ voor de televisie. In 1962 en 1963 verzorgde Mirror Film voor deze partij zeven uitzendingen. Maar de grote opdrachten bleven uit, De Goede wilde niet echt aan het nieuwe medium, hij was eigenlijk geen filmman maar een echte fotograaf. Will Simon had inmiddels het bedrijf verlaten, hij wilde juist naar de televisie en kon bij de AVRO beginnen als regisseur. Hij viel met zijn ervaring op tussen mensen die nog geen affiniteit met film hadden opgebouwd. Later werd hij redacteur/verslaggever bij AVRO's *TELEVIZIER* en de laatste tien jaar van zijn loopbaan bij deze omroep was hij eindredacteur, samensteller en presentator van het programma *OPSPORING VERZOCHT*.

Ook Van Essen en Werner kregen het gevoel dat zij hun vleugels niet verder konden uitslaan bij De Goede. Hun vertrek betekende tevens het einde van Mirror Film. Samen begonnen zij het filmproductiebedrijf Safari, aangesloten bij de Hilvaria studio's te Hilvarenbeek. Verschillende klanten van Mirror Film wisten zij mee te nemen zoals het Leger des Heils en de WD. Dit filmavontuur duurde niet lang en in 1968 besloot Van Essen voor zichzelf te beginnen onder de naam ‘Joop van Essen Filmproductie’. In 1995 werd dit bedrijf opgeheven. Wemer ging na het Safari-avontuur de acquisitie doen voor een bedrijf dat ‘commercials’ produceerde.³⁶

Inmiddels had De Goede een nieuw gat in de markt ontdekt: het maken van kleurendia's voor de winkel van het Stedelijk Museum. Directeur Sandberg eiste dat de dia's naast de schilderijen werden geprojecteerd om te checken of de kleuren exact overeenkwamen. De Goede bleek de enige te zijn die aan Sandberg's eisen kon voldoen en kreeg ook van het Kröller-Müller Museum een dergelijke opdracht. In april 1978 sloot hij de deur van zijn winkel aan de Middenweg.³⁷

Conclusie

De oprichting van Mirror Film was te danken aan het ondernemerschap van De Goede en de filmervaring - en niet te vergeten de filmcamera - van Van Essen. Het bedrijf was afhankelijk van opdrachtgevers en slaagde erin om op eigen kosten de broodnodige filmexperimenten te ontwikkelen met tweedehands apparatuur. Potentiële opdrachtgevers werden door het team benaderd en enthousiast gemaakt voor het medium film. Iedere productie was eigenlijk maatwerk; opdrachtgevers hadden verschillende eisen en wensen, budgetten verschilden, wat gevolgen had voor de uitvoering van de productie. Dankzij het zakelijk instinct van De Goede om het bedrijfsleven (sponsors) te koppelen aan ideële instellingen, kon Mirror

Film de markt van de commerciële opdrachtfilm opgaan.

Vooraf met de verkeersfilms en de Leger des Heils-films wist het bedrijf de aandacht van de pers te trekken en voorgoed zijn naam te vestigen. De bedrijfsfilms haalden voornamelijk de lokale pers maar het zijn juist deze films die de wederopbouw van Nederland na de Tweede Wereldoorlog aan de toeschouwer van nu verbeelden. Het is een kleinschalig, provinciaal Nederland dat in deze films wordt gepresenteerd. Geheel anders dan in de films van Bert Haanstra en Herman van de Horst die meer een poëtische evocatie van Nederland als natie zijn, op de eerste plaats SPIEGEL VAN HOLLAND (1950), een film die 'Holland promotion' van de jaren vijftig is met waterland, vissers, molens en dijken. Mirror Film miste de ambitie om dergelijke bevlogen films te maken. Bij dit bedrijf lag het accent op het promoten van andere idealen, van mechanisatie en industrialisatie. De films van Mirror Film verschaffen ons een blik in de dynamiek van de jaren vijftig: de verkeerschaos, de achterstand in de industrie en landbouw en de rolpatronen die door 'dokter Spock' werden gedicteerd. Het zijn deze onderwerpen uit de jaren vijftig waarvan Mirror Film de spiegel is. De films van Mirror Film dragen ertoe bij om het beeld van en over deze jaren bij te stellen en aan te vullen. Ze vormen een bijzondere bron voor (film)historici die deze periode in onze vader- en moederlandse (film)geschiedenis onderzoeken.

Lijst van Afkortingen

{}	 onzeker	K	 keuringsnummer CCFK
Ak	akte(n)	L	 laboratorium
Al	 algemene leiding	Mo	 montage
Ass	 assistent	Mu	 muziek
a.t.	alternatieve titel	O	 opdrachtgever
B	 bewaarplaats	P	 productie
C	commentator	PI	 productieleader
Ca	 camera	Pr	datum en plaats van de première
Cl	 cameraleiding	R	 regie
D	 duur	S	stem(men)
Dia	 dialoog	Sc	 script
Dr	draaiboek	Sce	 scenario
F	 fotografie	Ta	technische assistentie
Fg	 fysieke gegevens	Te	 tekst
Gt	 geluidtechnicus	Tec	 techniek
Gft	geluidsfilmtechniek	Tk	tekenwerk
g-t.	 gegeven titel	z/w	 zwart-wit
J	 jaar van productie		

CCFK	 Centrale Commissie voor de Filmkeuring
GAA	 Gemeentearchief Amsterdam
NFM	 Nederlands Filmmuseum
NRU	 Nederlandse Radio Unie
NAA Amsterdam	 Nederlands Audiovisueel Archief Amsterdam (voorheen: Stichting Film en Wetenschap)
NAA Rijswijk	Nederlands Audiovisueel Archief Rijswijk (vh: Filmarchief van de Rijksvoorlichtingsdienst)

Chronologisch Overzicht van Mirror Film-Producties

1946

HANNY-FILM

J	1946	Inhoud: Film over een dag uit het leven van kleuter
P	J.J. de Goede	Hanny (dochter van J.J. de Goede) die moest dienen
Ca+Mo	Joop van Essen	als promotiemateriaal voor Mirror Film.
F	P.J. Dammers	
Fg	z/w, stom, 8mm	Bron: Joop van Essen en <i>Het Veerwerk</i> , 13e Jrg.
D	10 min.	no. 12, december 1946
B	GAA	

1947

74 DAGEN VORST (a.t. WINTER VAN 1946-1947)

J	1947	Inhoud: Documentaire over de barre winter van
Ca+Mo	Joop van Essen	1946-47 in bepaalde delen van Nederland. Opna-
C	Ger Luchtenburg	men van: Ameland, Sonsbeek, Volendam, de grote
Fg	z/w, geluid, 16mm	rivieren en Amsterdam.
D	ca. 10 min.	Bron: <i>Smalfilm</i> , 1ste jrg. no.9, maart 1948
B	Beeld en Geluid (taak ID 1521463)	

GOED ZICHT

J	1947	Inhoud: Reclamefilm over het maken van een bril.
P	J.J. de Goede	Een mevrouw en meneer hebben een bril nodig en
Ca+Mo	Joop van Essen	komen bij opticien Stork. Er volgen opnamen van
O	Opticien Stork, Middenweg, Amsterdam	de 'afwerkinrichting' waar het slijpen en monteren
Fg	z/w, stom, 16mm	van de bril plaats vindt. Daarna komen de mensen
D	ca. 10 min.	hun bril ophalen.
B	particulier	Bron: <i>Smalfilm</i> , 1ste jrg. no.6, november 1947

HOE 'S WERELDS BESTE HAK GEMAAKT WORDT

J	{1947}	Inhoud: Reclamefilm over het maken van schoen-
P	J.J. de Goede	hakken. Een man heeft nieuwe hakken nodig en
Ca+Mo	Joop van Essen	komt bij een schoenmakerij die Colma hakken
O	Fa. Bervoets	verkoopt. Er volgen opnamen van een klein bedrijf
Fg	z/w, stom, 16mm	waar ruwe rubber wordt verwerkt en het produc-
D	11 min.	tieproces van Colma Hakken plaatsvindt. De man
B	GAA	komt daarna in de schoenmakerij om zijn nieuw
		gehakte schoenen op te halen. Voor dialoog en het
		toelichten van alle stappen op het productieproces
		zijn tussentitels gebruikt.

Bron productiejaar: Joop van Essen

STRIJKGARENSPINNERIJ

J	1947	Inhoud: Instructiefilm behorend bij de lessen op
P	J.J. de Goede	textielvakscholen.
Ca+Mo	Joop van Essen	
Ass	Ton Ober	Bron: <i>Smalfilm</i> , 1ste jrg. no.9, maart 1948
O	Vakopleiding Detailhandel Textiel	
Fg	z/w, stom, 16mm	
D	ca. 15 min.	
B	Beeld en Geluid (taak ID 1514203)	

FEESTELIJKE START VAN DE PRINS BERNHARD STICHTING

J	1947	Inhoud: Reportage van een feest t.b.v. de Prins
P	J.J. de Goede	Bernhard Stichting die de behartiging van 'de
Ca+Mo	Joop van Essen	zedelijke, maatschappelijke en stoffelijke belangen
O	Philips	van militairen' tot doel heeft, 'met inbegrip van
Fg	z/w, stom, 16mm	de oud-leden der Binnenlandse strijdkrachten'.
D	ca. 8 min.	Het feest vond plaats te Eindhoven in het bijzijn
B	GAA en Beeld en Geluid (taak ID 1514302)	van Prins Bernhard en werd afgesloten met
		een gala-bal in de Philipszaal van het Philips
		ontspanningsgebouw, waar Dr. Anton Philips en
		Prinses Juliana bij aanwezig zijn.

Bron: Prins Bernhard Stichting, Amsterdam.

1948

POST UIT NEDERLAND

J 1948
 P JJ. de Goede
 Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Ton Ober
 Mu Pierre Palla
 S Hoorspelkern NRU
 Tec NRU, AVRO-studio
 K R174
 O Kwatta
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 60 min. (530m.)
 B Beeld en Geluid (taak ID 1522022)

Inhoud: Documentaire gefinancierd door chocoladefabrieken Kwatta en bestemd voor de militairen in Indonesië, uitgebracht door de Nationale Inspanning Welzijnsverzorging Indië (NIWIN). Beelden uit alle provincies worden begeleid door een gesproken tekst in de vorm van brieven. Deze brieven zijn afkomstig van familieleden die iemand in het leger in Indonesië hadden.

Bron: *Nieuw Weekblad voor de Cinematografie*, 2e Jrg. no.8, 1948

TEXTIELVEREDELING

J 1948
 P J.J. de Goede
 Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Ton Ober
 O Vakopleiding Detailhandel Textiel
 Fg z/w, stom, 16mm
 D ca. 15 min.
 B {Vakopleiding voor de mode branche, Doorn}

Inhoud: Instructiefilm behorend bij de lessen op textielvakscholen.

Bron: *Textielhandel*, 30ste jrg. no.24, 15 juni 1948

WEVEN

J 1948
 P J.J. de Goede
 Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Ton Ober
 O Vakopleiding Detailhandel Textiel
 Fg z/w, stom, 16mm
 D ca. 15 min.
 B {Vakopleiding voor de mode branche, Doorn}

Inhoud: Instructiefilm behorend bij de lessen op textielvakscholen.

Bron: *De Fotohandel*, 25 juni 1948

1949

CLUB DER EXAKTEN

J	{1949}	Inhoud: Reclamefilm voor de Exakta-Varex klein-
P	J.J. de Goede	beeld fotocamera.
Ca+Mo	Joop van Essen	
K	U900	Bron: Joop van Essen
O	K. Heynderickx (importeur Exakta camera)	
Fg	z/w, stom, 16mm	
D	17 min. (193m.)	
B	particulier	

APPRÊTUUR

J	1949	Inhoud: Instructiefilm behorend bij de lessen van
P	J.J. de Goede	textielvakscholen.
Ca+Mo	Joop van Essen	
Ass	Ton Ober	Bron: <i>Textielhandel</i> , no.22, 1949
O	Vakopleiding Detailhandel Textiel (Detex)	
Fg	z/w, geluid, 16mm	
D	ca. 20 min.	
Pr	17 mei 1949 in Krasnapolsky, Amsterdam	
B	{Vakopleiding voor de mode branche, Doorn}	

VITAGIST

J	{1949}	Inhoud: Reclamefilm voor een nieuwe vitaminepil.
P	J.J. de Goede	De film werd vertoond op een scherm (1m bij
Ca+Mo	Joop van Essen	0,75m) boven de deur van een apotheek in de
K	R920	Leidsestraat, Amsterdam.
O	Daro (farmaceutisch bedrijf)	
Fg	z/w, stom, 16mm	Bron: Joop van Essen
D	7 min. (80 m.)	
B	onbekend	

TWEE JONGENS EN EEN AUTO

J	1949	Met: D.G. Bovens (verkeerspolitie, Rotterdam), Frits van der Engh, Tony Leis
P	J.J. de Goede	
PI	Nic Th. Werner	
R+Ca+Mo.....	Joop van Essen	Inhoud: Voorlichtingsfilm in de vorm van een do- cu-drama aangeboden door Jamin aan het Verbond voor Veilig Verkeer en opgedragen aan 'Neerlands Jeugd'. Twee jongens worden door hun rijke oom van huis opgehaald om een ritje te maken in zijn nieuwe auto. Tijdens de rit leert hij hen de ver- keersregels. Ze doen Schiphol aan en maken een rondvlucht boven Amsterdam. Terug op de grond test oom de jongens op hun kennis van de verkeers- borden. Ze beleven allerlei avonturen waaronder een achtervolging door de politie en een bezoek aan 'Ouwehands dierenpark'. Terug in de stad zien ze verkeersbrigadiers (klaar-over's). Een van de jon- gens wil dit ook graag worden waarmee de film besluit.
Ass	Ton Ober	
Sce	Verbond voor Veilig Verkeer	
Gt.....	J. Moene, J. Postema, P. Bottema, W. Rotermundt, W. Kalee	
Gft	Multifilm	
Mu	Pierre Palla	
S.....	Bert Dijkstra, Peronne Mosang, Piet te Nuyl sr., Han Surink, Nina Bergsma, Robert Sobels	
O	Jamin, Rotterdam	
Fg.....	z/w, geluid, 16mm	
Ak	3	
D	57 min.	
Pr.....	3 maart 1950 in het Kurhaus, Scheveningen	
B.....	GAA, EYE en Beeld en Geluid (taak IS 1524104)	Bron: annalen Veilig Verkeer Nederland

1952

TWEE JONGENS IN DE GROTE STAD (a.t. TWEE JONGENS IN HET GROTE STADSVERKEER)

J	1952	Inhoud: Voorlichtingsfilm in de vorm van een do- cu-drama met tussentitels, aangeboden door Jamin aan het Verbond voor Veilig Verkeer. De plat- telandsjongen Kees gaat op bezoek bij zijn neefje Jan in Den Haag. Samen gaan ze de stad in en letten daarbij vooral op de gevaarlijke verkeerssituaties. De film was speciaal bestemd voor de Haagse jeugd.
R+Ca+Mo.....	Joop van Essen	
O	Jamin	
Fg.....	z/w, stom, 16mm	
D	20 min.	
B.....	EYE	

Bron: *Haagsche Courant*, 26 september 1952

KIJK UIT... (a.t. EEN FILM OVER DE VOORRANGSREGELS)

J	1952	Inhoud: Voorlichtingsfilm aangeboden door
P	J.J. de Goede	Verkade aan het Verbond voor Veilig Verkeer. De
PI	Nic Th. Werner	film begint met de titelsong 'Kijk uit'. Met de film
Rf-Mo	Joop van Essen	wil men aantonen dat veel verkeersongevallen
S	Piet te Nuyl Jr.	gebeuren als er geen voorrang wordt verleend. Alle
E	Verkade, Zaandam	voorrangsregels voor gewone weggebruikers worden
Fg	z/w, geluid, 16mm	uitvoerig uitgelegd door middel van geënceneerde
D	17 min.	verkeerssituaties. De film werd gemaakt in het
Pr	4 juni 1953 in de bovenzaal van Hotel	kader van de Veilig Verkeersactie 'Kijk Uit'.
	Krasnapolsky, Amsterdam	
B	GAA, Beeld en Geluid	Bron productiejaar: <i>Film en televisiegids voor</i>
	(taak-ID: 4541771), EYE	<i>Nederland</i> , 1957, p.34

1953

DE MODERNE BAKKERIJ

J	1953	Inhoud: Bedrijfsfilm waarin het gemechaniseerd
P	J.J. de Goede	bakken en verpakken van brood via een verhaaltje
PL	Nic Th. Werner	wordt geïntroduceerd. Een bakkerszoonje krijgt
R+Ca+Mo	Joop van Essen	een nachtmerrie omdat hij op de knopjes in de
O	Vermaat's Bakkerijen, Haarlem	bakkerij heeft gedrukt. De gevolgen hiervan kan
Fg	z/w, geluid, 16mm	de jongen niet en schrikt wakker. Zijn vader laat
D	28 min.	hem daarna zien hoe het er werkelijk in de bakkerij
B	GAA, Beeld en Geluid (taak-ID: 1527043)	toegaat. Iedere fase van het bak- en verpakkingspro-
		ces wordt uitvoerig door de camera gevolgd tot en
		met het uitrijden van Vermaat's bakkerskarren door
		Haarlem.
		Bron productiejaar: <i>Het Veerwerk</i> , 21ste jrg. no.2,
		10 februari 1954

1954

STERRIT NAAR UDDEL

J 1954
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca+Mo Joop van Essen
 O Verkade, Zaandam
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 28 min.
 B GAA, EYE en Beeld en Geluid
 (taak ID 4383097)

Inhoud: Voorlichtingsfilm aangeboden door Verkade aan het Verbond voor Veilig Verkeer. De verkeersregels voor bromfietzers en fietsers worden via een raamvertelling duidelijk gemaakt: de families Zwierstra uit Zaandam, van der Zee uit Nijmegen en Brinkman uit Deventer besluiten een sterrit naar Uddel te maken. Iedere familie beleeft onderweg van alles en uiteindelijk ontmoeten zij elkaar allemaal aan het Uddelermeer op de Veluwe waar zij gezamenlijk picknicken met Verkade artikelen.

Bron productiejaar: *Film en televisiegids voor Nederland*, 1957, p.34

ZO WERKT DE SPAR

J 1954
 PI Nic Th. Werner
 R Joop van Essen
 Ass Will Simon
 S Hoorspelkern NRU
 O Inkoopcentrale 'De Spar'
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D ca. 20 min.
 Pr...Carlton Hotel te Amsterdam, november 1954
 B particulier

Inhoud: Bedrijfsfilm om winkeliers, die nog zelfstandig inkopen, te winnen voor de inkoopcentrale 'De Spar'.

Bron: *Het Veerwerk*, 21ste jrg. no.11, november 1954

1955

KLAAR... OVER!

J 1955
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Will Simon
 O Verkade, Zaandam
 Fg z/w, geluid, 16mm
 Ak 2
 D 39 min.
 B GAA, EYE en Beeld en Geluid
 (taak ID 4533886)

Met: F. Kockelmann, W. Dannijs, Anneke Boonstra, Jan Brouwer, Pieter van de Waals, René Courbois, Chiel Bouwman

Inhoud: Voorlichtingsfilm in de vorm van een docu-drama aangeboden door Verkade aan het Verbond voor Veilig Verkeer. Vier kinderen worden uitgekozen om te worden opgeleid tot verkeersbrigadier (klaar-over's). Met de instructeur rijden ze in een open auto door Nederland en zien allerlei hachelijke verkeerssituaties. Als de lestijd voorbij is worden ze getrakteerd op een uitstapje naar 'de Efteling', Kaatsheuvel. Een van de kinderen fantaseert dat hij later motoragent is; zijn fantasie wordt in beeld gebracht. De film eindigt met de aanstelling van de verkeersbrigadiers waarna zij de theorie in praktijk brengen.

Bron productiejaar: *Film en televisiegids voor Nederland*, 1957, p.34

LUCTOR ET EMERGO (a.t. VERWOEST LAND WORDT HERBOREN; BATTLE AGAINST THE WATER; IK WORSTEL EN KOM BOVEN)

J 1955
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Will Simon
 Tk Ir. G.C. van den Blink, Ir. J.M. van Staveren
 O NV Grontmij, De Bilt
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 21 min.
 B GAA (+Engels geluidsnegatief) en
 Beeld en Geluid (taak ID 1527402)

Inhoud: Bedrijfsfilm over het werk van de NV Grontmij in het herverkavelingsgebied Schouwen-Duiveland. Na de watersnoodramp van 1953 werd de 'Herverkavelingscommissie Zeeland' opgericht, de uitvoerder was de NV Grontmij. De werkzaamheden zijn gericht op het vruchtbaar maken van het verwoeste land en een rechthoekige herindeling van kavels land (ruilverkaveling) met bijbehorend wegennet.

Bron productiejaar: *Film en televisiegids voor Nederland*, 1957, p.34

IN OPMARS

J 1955
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Will Simon
 Te. Sr. Kap. D. Lissenburg, Envoy H. Smallegange
 Mu Kapelmeester Bernard Verkaaik
 K X 1767
 O Leger des Heils
 Fg z/w, geluid, 16mm
 Ak 2
 D 75 min.
 Pr 17 november 1955, Koninklijk
 Instituut voor de Tropen, Amsterdam
 B GAA en Beeld en Geluid (taak ID 166929)

Inhoud: Propagandafilm van het Leger des Heils in Nederland over 'wat het is en wat het doet'. Een raamvertelling maakt het werk van het Leger duidelijk: twee vrienden van vroeger ontmoeten elkaar. Een is inmiddels heilssoldaat, de ander hoofdredacteur van het weekblad *De Wereld en Wij*. De heilssoldaat vertelt over het werk van het Leger en de hoofdredacteur raakt geïnteresseerd om er een serie artikelen over te schrijven. Hij maakt een afspraak met majoor de Groot op het hoofdkwartier en aan de hand van deze ontmoeting wordt het heilswerk gepresenteerd.

Bron productiejaar: *Trouw*, 18 november 1955

FEEST OP HOUDRINGE (a.t. 40 JAAR GRONTMIJ)

J 1955
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 Ca Will Simon, F. van der Laeken
 R Joop van Essen
 O Grontmij, De Bilt
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 27 min.
 B GAA en Beeld en Geluid (taak ID 1531203)

Inhoud: Reportage over het 40-jarig bestaan van de Grontmij in 1955. Tweeduizend gasten, onder wie Burgemeester Fabius van De Bilt, Mr. Graaf van Leynden van Sandenburg (Commissaris van de Koningin te Utrecht) en Minister Mansholt van Landbouw, komen op het landgoed 'Houdringe' samen en luisteren naar toespraken. Dit landgoed werd t.g.v. het 40-jarig bestaan door de Grontmij aangekocht als centraal kantoor. Na de lunch volgt een toneelstuk met als titel 'Melodie der aarde' (script: Jan Naykens; muziek: Marius Monnikendam; regie: Anton Sweers), waarin door de acteurs Jan Apon, Marijke Jonker, Dick Scheffer, Paul Deen, Annie Sweers en Joop Biekman en het Scapino Ballet de groei en ontwikkeling van het bedrijf wordt uitgebeeld.

JUFFERTJE IN 'T WIT (a.t. EEN FILM OVER DE MODERNE VERWERKING VAN MELK)

J 1956
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Will Simon
 O Coöp. melkinrichting Lonneker, Enschede
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 30 min.
 B GAA

Inhoud: Bedrijfsfilm waarin de hygiëne in de melk-fabriek, het verwerken van melk en de bereiding van melkproducten in de zuivelfabriek 'Lonneker' centraal staat. Het geheel wordt gepresenteerd via een raamvertelling: moeder en dochter bestellen op een terras koffie en een glas melk. De ober melkt een koe om aan de bestelling te voldoen. Er volgen opnamen van het schoonmaken van melkapparatuur, mechanisch melken van koeien, het transport van melkbussen en de automatisering in de fabriek. De film eindigt met moeder en dochter die dezelfde bestelling doen. Dit keer schenkt de ober de melk uit de fles. Melk is de vertelster (een vrouwenstem: 'het juffertje') in de eerste 7 minuten van de film, daarna volgt een mannenstem die de handelingen in de fabriek becommentarieert.

Bron productiejaar: *Het Veerwerk*, 24ste jrg. no.3, 10 maart 1957. Een fragment uit de film is onder de titel JUFFERTJE UIT DE FLES te vinden in Beeld en Geluid (taak ID 1535762)

CAROLIENTJE

J 1956
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Will Simon
 Sce Dimitri Frenkel Frank
 C Coen Serrée
 K Z738
 O Verkade, Zaandam
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 15 min. 20 sec.
 Pr 27 maart 1957, Diergaarde te Rotterdam
 B GAA, Beeld en Geluid
 (taak-ID: 1536502), EYE

Met: Willy Kuyt en M. Gerners

Inhoud: Voorlichtingsfilm in de vorm van een docu-drama, aangeboden door Verkade aan het Verbond Voor Veilig Verkeer. De film begint met een 'flashforward': Carolientje stapt vanuit de 18de naar de 20ste eeuw en komt midden in het drukke verkeer van de grote stad terecht, hét moment om haar verkeerslessen te geven. De positie van de voetganger blijkt te zijn aangetast. Knipperbollen moeten ervoor zorgen dat de voetganger zijn oude rechten op veiligheid (uit de 18de eeuw) weer heeft herwonnen. De film werd van 12 tot en met 18 april 1957 vertoond in de Cineac, Reguliersbreestraat, Amsterdam

Bron: *Algemeen Handelsblad*, 13 april 1957

SEMPER MELIORA (a.t. STEEDS STREVENDE NAAR VERBETERING)

J	{1956}	Inhoud: Bedrijfsfilm over de werkzaamheden van de Grontmij. Aan de orde komen: het meten en in kaart brengen van land, het nemen van landmonsters en het uitvoeren van grondwerken. Tevens dijkanaanleg en verzwarende, het behouden van aange- wonnen land, inpoldering van delen IJsselmeer en ruilverkaveling van tuinbouwgebieden in provincie Noord-Holland. Deze werkzaamheden worden uit- gevoerd om de groeiende Nederlandse bevolking te blijven voorzien van woningen met sport- en recrea- tiemogelijkheden.
P	J.J. de Goede.	
R+Ca	Joop van Essen	
Mo	Will Simon	
Scen	Ir. G.C. van der Blink, Wim Povel, Joop van Essen	
Ass	Wil Vogler	
O	Grontmij, De Bilt	
Fg	z/w, geluid, 16mm	
Ak	2	
D	34 min.	
B	GAA (+Engels en Duits geluidsnegatief) en Beeld en Geluid (taak ID 1535622 en 4531099)	Bron productiejaar: Joop van Essen

LANDELIJKE SLOOTREINIGINGSDAG 1956

J	1956	Inhoud: Bedrijfsfilm over hoe met groot materieel (machines en tractoren) sloten kunnen worden uit- gebaggerd, schoongemaakt en verbreed. Locatie de Betuwe. Informatie van Joop van Essen: hoewel het Mirror Film-team niet wordt vermeld in de 'credits' heeft het toch de film geproduceerd.
O	NV Grontmij, Den Bilt	
Fg	z/w, geluid, 16mm	
D	6 min.	
B	GAA	

PEDAALTOERISTEN

J	1956	Met: de heren Lambregts (Amsterdamse politie) en Roomans (medisch student).
P	J.J. de Goede	
PI	Nic Th. Werner	
R+Mo	Joop van Essen	
Ca	Will Simon	
Scen	Hans Ferrée en Dimitri Frenkel Frank	
O	NV Vredestein, Doetinchem	
Fg	z/w, geluid, 16mm	
D	onbekend	
B	EYE en Beeld en Geluid (taak ID 1532702)	Inhoud: Voorlichtingsfilm aangeboden door Vre- destein aan het Verbond voor Veilig Verkeer. Het verhaal: een Nederlander keert, na jaren verblijf in de Verenigde Staten, terug naar zijn vaderland. Hij wordt op Schiphol afgehaald door zijn neef en samen trekken zij op de fiets door Nederland. De film behandelt voornamelijk verkeersregels voor fietsers en daarnaast de regels voor andere wegge- bruikers.

Bron: *Het Veerwerk*, 24ste jrg. no.3, 10 maart 1957

CONFECTIE (a.t. DE FABRIKATIE VAN BENDIEN'S OXFORD KLEDING)

J 1956
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca+Mo Joop van Essen
 Ass Will Simon
 O Bendien Confectiefabrieken, Almelo
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D ca. 22 min.
 B GAA

Inhoud: Bedrijfsfilm over de fabricage van een Oxford kostuum. Alle onderdelen van één kostuum zijn zwart zodat het voor de kijker duidelijk wordt in welk stadium van de fabricage het kostuum zich bevindt. Aan de orde komen: het tekenen van patroononderdelen op de stof, het perforeren van de potloodlijnen en het snijden van de verschillende onderdelen. Tot zover mannenwerk volgens de commentator. Het naaien gebeurt in het naaiatelier door vrouwen. Tevens bevat de film opnamen van Bendien in Emmen en het atelier 'De Borne' waar vakkleding wordt gemaakt. Een aantal opnamen is ook gebruikt in NELLY WEET WAT ZIJ WIL... (versie 2).

Bron productiejaar: *Film en televisiegids voor Nederland*, 1957, p.34

NELLY WEET WAT ZIJ WIL... (versie 1)

J {1956}
 R Joop van Essen
 Te H. Zwier en J. Scheper
 O Bendien Confectiefabrieken, Almelo
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 7 min.
 B GAA

Met: Nelly Verschoor en Henny Pas

Inhoud: Bedrijfsfilm, genre wervingsfilm in de vorm van een docu-drama. De film probeert meisjes van de 'meisjesvakschool' te interesseren voor het beroep confectienaaister. Het vertelt het verhaal van Nelly die bij Bendien werkzaam is, en haar vriendin van de 'meisjesvakschool' probeert over te halen om ook bij Bendien te komen werken.

Bron productiejaar: Joop van Essen

NELLY WEET WAT ZIJ WIL. .. (versie 2)

J {1956}
 R Joop van Essen
 O Bendien Confectiefabrieken, Almelo
 Fg z/w, stom, 16mm
 D 6 min.
 B GAA

Inhoud: Bedrijfsfilm, genre wervingsfilm. Na de filmtitel maken de beelden duidelijk wie Nelly is; een meisje van ongeveer 16 a 17 jaar. Zij solliciteert bij Bendien en krijgt een compilatie te zien van Confectie. De film vervolgt met Nelly die zich na haar werk vermaakt met sport en spel. Veel opnamen uit Nelly weet wat zij wil... (versie 1) komen in deze film voor.

Bron productiejaar: Joop van Essen

1957

MELK

J {1957}
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca Joop van Essen
 Mon Will Simon
 E UMC (Utrechtse Melk Centrale)
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 28 min.
 B GAA en Beeld en Geluid (taak ID 1533062)

Inhoud: Bedrijfsfilm over het mechanisch melken van koeien op het boerenbedrijf en het bewerken van 100.000 liter melk op de melkcentrale, afkomstig van 550 boerenbedrijven. Het accent ligt op het reinigen van allerlei melkapparatuur, het pasteuriseren van melk, het vullen van de melkflessen en het bereiden van melkproducten zoals yoghurt, vla, boter en karnemelk. Het advies van de film luidt: 'melk blijft het langst goed als je haar in het donker wegzet'.

Bron productiejaar: Joop van Essen

VIVO FESTIVAL 1957

J 1957
 P J.J. de Goede
 Ca Will Simon, Wil Vogler, Joop van Essen
 Mo+Al Joop van Essen
 Gft NRU
 O Vivo
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 30 min.
 B GAA en Beeld en Geluid (taak ID 1535302)

Inhoud: Reportage t.g.v. de viering van het derde lustrum van Vivo in de Ahoy hallen te Rotterdam. Diverse artiesten treden op, onder wie Willy Alberti, Janie Bron, Marcel Tielemans en The Ramblers o.l.v. Theo Uden Masman. Het geluidsnegatief ontbreekt in de collectie.

CALORIEËN IN DE HANDEL

J.....	1957	Inhoud: Bedrijfsfilm bestemd voor de kolendetail-
P.....	J.J. de Goede	list. De film behandelt o.a. de vraag waarvoor steen-
PI.....	Nic Th. Werner	kool wordt gebruikt. Centraal staan de import en
R+Ca.....	Joop van Essen	het bewerkingsproces van ruwe steenkool en olie
Mo.....	Will Simon	waaruit allerlei producten worden gescheiden.
O.....	Steenkolen Handelsvereniging NV	De film gaat over in een klein verhaal: een kolen-
	(SHV), Utrecht	handelaar merkt dat hij de gebruikelijke winter-
Fg.....	z/w, geluid, 16mm	bestellingen mist van zijn klanten. Hij belt ze op en
D.....	27 min.	duidelijk wordt dat ze zijn overgeschakeld op aardo-
B.....	GAA, SHV	lie. De detaillist gaat zich realiseren dat hij ook moet
		overschakelen. Er volgt een kleine chronologische
		geschiedenis over verschillende brandstoffen; eerst
		hout, daarna turf, toen kolen en nu aardolie. De film
		eindigt met de leus: Met Pam een betere vlam!

Bron productiejaar: SHV

1958

GOEDE KLEDING

J.....	1958	Inhoud: Voorlichtingsfilm. Subtitel: no.1 van een
K.....	C985	serie films ten behoeve van de plattelandshuishoud-
O.....	Ministerie van Landbouw	ing. Uit de filmcatalogus van het Ministerie van
Fg.....	kleur, geluid, 16mm	Landbouw: 'De opzet van de film is, de plattelands-
D.....	22 min.	vrouwen te tonen, dat zij, evenals haar zusters in de
B.....	Beeld en Geluid (taak: ID 116664)	stad, goed en smaakvol gekleed kunnen gaan, ook al
		stelt het leven op het platteland andere eisen aan de
		kleding. Aan dit laatste wordt in de film bijzondere
		aandacht besteed, hetgeen vooral tot uitdrukking
		komt in de scènes, die het bezoek van het nichtje
		uit de grote stad aan de boerderij in beeld brengen.
		Voorts wordt gewezen op een juist onderhoud van
		de kleding en worden eenvoudige aanwijzingen
		voor een verantwoorde gezichts- en huidverzorging
		gegeven. Tot slot worden in een fleurige modeshow,
		gehouden in de nabije provincieplaats, verantwoor-
		de modellen aan een zeer belangstellend publiek ge-
		toond. Deze film werd vervaardigd onder auspiciën
		van de Subcommissie voor de Landbouwhuishoud-
		kunde van de Commissie Welzijn ten Plattelande.'

NIEUWE ASPECTEN BIJ DE TOMATENTEELT (a.t. TOMATO GROWING)

J	1958	Inhoud: Voorlichtingsfilm over nieuwe ontwikkelingen in de tomatenteelt. Centraal staan: nieuwe kassenbouw, moderne apparatuur voor het regelen van het klimaat in de kas, opkweekkassen en bodemverwarming. Verder toont de film verschillende mogelijkheden om de groei te beheersen, het leiden van regenwater, het gebruik van de tensio-meter, het bespuiten met magnesiumsulfaat en het gebruik van de trostriller. Tenslotte wordt getoond hoe beschadiging bij het oogsten kan worden voorkomen.
K	B 1098	
O	Ministerie van Landbouw	
Fg	kleur, geluid, 16mm	
D	20 min. (240m.)	
B	Beeld en Geluid (taak-ID: 4513997)	

Bron productiejaar en inhoud: Beeld en Geluid

DRIE TURVEN HOOG

J	1958	Inhoud: Voorlichtingsfilm aangeboden aan het Verbond voor Veilig Verkeer door Verkade en vervaardigd naar gegevens uit Kleuter en Verkeer door Tine Cortel. In de film worden ouders geïnstrueerd hoe zij hun kleuters moeten opvoeden in het verkeer. De film pleit ook voor het spelenderwijs aanleren van verkeersgedrag op de kleuterschool.
P	J.J. de Goede	
PI	Nic Th. Werner	
R+Ca	Joop van Essen	
Mo	Will Simon	
Ass	Wil Vogler	
O	Verkade, Zaandam	
Fg	z/w, geluid, 16mm	
D	15 min.	
Pr	6 februari 1959, studiozaal van de AVRO te Hilversum	
B	GAA, EYE en Beeld en Geluid (taak ID 4546324 en 1537482)	

Bron productiejaar: *Algemeen Dagblad*, 7 februari 1959

1959

EEN BAND DIE 40 JAAR HIELD

J	1959	Inhoud: Reportage over het afscheid van de directeur van Vredestein, de heer Oorlog, die veertig jaar in dienst was. Er vinden festiviteiten plaats buiten de fabriek en in de kantine van Vredestein. Tussentitels verbinden het verloop van het feest.
R+Mo	Joop van Essen	
Ca	Will Simon	
O	NV Vredestein, Doetinchem	
Fg	z/w, stom, 16mm	
D	14 min.	
B	GAA	Bron productiejaar: Vredestein

HOE RIJWIEL- EN BROMFIETSBANDEN GEMAAKT WORDEN (a.t. HOE 'S WERELDS BESTE BANDEN GEMAAKT WORDEN)

J {1959}
P J.J. de Goede
R+Ca Joop van Essen
Mo Will Simon
Ass Wil Vogler
O NV Vredestein, Doetinchem
Fg z/w, geluid, 16mm
D 30 min.
B..... GAA en Beeld en Geluid (taak ID 1538162)

Inhoud: Bedrijfsfilm over het productieproces van een binnen- en buitenband. Iedere stap in het productieproces wordt uitvoerig door de camera gevolgd; vanaf de aanvoer van rubber uit Indonesië tot en met het transport van de rubberbanden uit de fabriek.

Bron productiejaar: Joop van Essen

EEN SCHOT IN DE ROOS

J {1959}
O Ministerie van Justitie
Fg z/w, geluid, 16mm
D 21 min.
B..... Beeld en Geluid (taak-ID: 1541822)

Inhoud: Voorlichtingsfilm over het beroep en de opleiding tot rijkspolitieagent. Uit de filmcatalogus van de RVD: 'EHBO, snelheidscontrole, verkeersregeling, controle op sport en reclamevliegerij, strandreddingswerk, dit is een greep uit de vele taken van het Korps Rijkspolitie. Voor jongens met een technische knobbel, jongens met een actieve, levendige natuur is Rijkspolitie een boeiend beroep. Er is een éénjarige opleiding voor toekomstige leden van het Korps Rijkspolitie te Arnhem en te Hom.'

Bron productiejaar: Joop van Essen

1960

WAAROM DAAR WEL? (a.t. EEN VRAAG VAN HET VERBOND VOOR VEILIG VERKEER)

J 1960
O Verbond voor Veilig Verkeer
Fg z/w, geluid, 16mm
C {Jan Cottaar}
D ca. 4 min.
B..... GAA, EYE en Beeld en Geluid (taak ID 1526603)

Inhoud: Voorlichtingsfilm. De vergelijking sport en verkeer staat in deze film centraal. In sport heb je een doel voor ogen; je moet zo snel mogelijk vooruit om te winnen. Maar wat doe je in het verkeer waar geen medailles maar mensenlevens op het spel staan? Deze vraag wordt door het Verbond voor Veilig Verkeer in de film beantwoord.

Bron commentator: Veilig Verkeer Nederland

Bron productiejaar: *Smalfilm*, 27ste jrg. no.5, 10 mei 1960

MINDER MOEITE, MEER RESULTAAT

J 1960
 R+Ca Joop van Essen
 Ass Will Simon, Piet Dammers
 C Wim Povel
 K C 1006
 O Ministerie van Landbouw
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 25 min. (381m.)
 B Beeld en Geluid (taak-ID: 1540162)

Inhoud: Voorlichtingsfilm over efficiency in de landbouwmechanisatie. Volgens Van Essen was de film bestemd voor het ILR (Instituut voor Landbouw-Rationalisatie) te Wageningen dat tevens de inhoud van de film heeft bepaald.

OOM JOACHIM'S TESTAMENT

J 1960
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca Joop van Essen
 Mon Will Simon
 O NV Vredestein, Doetinchem
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 29 min.
 B GAA, EYE en Beeld en Geluid
 (taak ID 4545194 en 15412222)

Met: Tine Huysmans, Guus Schouten, Ton Rouwhorst en Ben Endlich

Inhoud: Voorlichtingsfilm in de vorm van een docu-drama, aangeboden aan het Verbond voor Veilig Verkeer door Vredestein. De film opent met een bijeenkomst te Oirschot van het Verbond voor Veilig Verkeer waarbij de auto's van de tourneedienst van het Verbond aanwezig zijn. Op deze bijeenkomst wordt Oom Joachim's testament vertoond waarin de verkeersregels voor fietsers centraal staan. Deze regels worden via een verhaal duidelijk gemaakt: het echtpaar Van der Molen erven van hun oom Joachim f 25.000 onder voorwaarde dat zij beide 1000 km op de fiets zullen afleggen. Zij zijn automobilisten en moeten met deze daad de fietser beter leren begrijpen.

Bron productiejaar: annalen Veilig Verkeer Nederland

1961

DE DAAD BIJ HET WOORD

J 1961
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca Joop van Essen
 Mo Will Simon
 T Envoy Jan Filius
 C Ad van Eyck
 Mu W.F. Palstra, uitgevoerd door de
 harmonie van het Leger des Heils
 O Leger des Heils
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D ca. 15 min.
 B GAA

Inhoud: Propagandafilm van het Leger des Heils over de kern van hun werkzaamheden. De film bestaat uit een compilatie van opnamen uit In opmars (1955) en nieuwe beelden over het werk van het Leger in een nieuwbouwwijk.

Bron productiejaar: Vrije Volk, 27 februari 1962

OP HET GOEDE SPOOR

J {1961}
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca Joop van Essen
 Mo Will Simon
 Sce Wim Povel en Joop van Essen
 O NV Vredestein, Doetinchem
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D ca. 20 min.
 B GAA en Beeld en Geluid (taak ID 1537602)

Met: Jenny van Maerlant, Bernard Droog en Hans TiemEYer

Inhoud: Bedrijfsfilm in de vorm van een docu-drama over het verwerken van rubber tot fietsbanden, bestemd voor de rijwielhandelaar. De film heeft vier verhaallijnen: toeristen fietsen op zwaar bepakte fietsen door heel Europa, de banden kunnen er tegen; de lotgevallen van een fietsenhandelaar/reparateur (hierin spelen de acteurs een rol); de fabricage van Vredestein banden; de positie van Vredestein in de wereld.

Bron productiejaar: Joop van Essen

ER DREIGT GEVAAR!

J {1961}
 P J.J. de Goede
 PI Nic Th. Werner
 R+Ca Joop van Essen
 Mo Will Simon
 K E1018
 O Het Groene Kruis, Amersfoort
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 15 min. (172 m.)
 B GAA, Nationaal Ambulance en Eerste Hulp
 Museum en Beeld en Geluid (taak ID 4534760)

Inhoud: Voorlichtingsfilm. De film heeft een vermanende toon naar volwassenen. Hij toont uitvoerig de gevaren, zowel binnens- als buitenshuis, waaraan kleine kinderen bloot staan. De film laat zien hoe de zorg vanaf de geboorte is verbeterd en dat volwassenen die zorg moeten doortrekken naar de kleutertijd.

Bron productiejaar: Joop van Essen

1962

VVD 1 (g.t.)

J {1962}
 O Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D ca. 6 min.
 B Beeld en Geluid (taak ID onbekend, vermoedelijk 947930 en 4532940), GAA

Inhoud: Propagandafilm van de VVD in het kader van de zendtijd voor politieke partijen op televisie. In de film lijkt een relatie gelegd te worden tussen de bijdrage 'tot de Herziening der Grondwet van Mr. J.R. Thorbecke' met minister Toxopeus die in zijn auto wordt gevolgd naar Den Haag. Er is een debat gaande in de Tweede Kamer, waarna het beeld overgaat naar Mevrouw Toxopeus die thuis wordt geïnterviewd in Breda. Even later stapt haar man de huiskamer binnen en wordt het interview voortgezet. Er volgen opnamen van een nieuwbouwwijk in Hoogvliet, Rotterdam. Tijdens de laatste beelden inspecteert Toxopeus de rijkspolitie.

Titel op het blik: 'VVD I, Min. Toxopeus'. Het geluidsnegatief ontbreekt in de collectie.

Bron productiejaar: E.H. Toxopeus

VVD 2 (g.t.)

J {1962}
O Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
Fg z/w, geluid, 16mm
D 10 min.
B Beeld en Geluid (taak-ID onbekend), GAA

Inhoud: Propagandafilms van de VVD in het kader van de zendtijd voor politieke partijen op televisie. H.J. Witteveen spreekt vanuit zijn kantoor. Een tussentitel vermeldt: Reëel nationaal inkomen per hoofd en reële loonsom per werknemer in bedrijven (1953=100).

Titel op het blik: 'VVD neg.2. Negatief VVD, Prof. Dr. H.J. Witteveen'. Het geluidsnegatief ontbreekt in de collectie.

Bron productiejaar: E.H. Toxopeus

VVD 3 (g.t.)

J {1962}
O Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
Fg z/w, geluid, 16mm
D 10 min.
B Beeld en Geluid (taak-ID onbekend), GAA

Inhoud: Propagandafilms van de VVD in het kader van de zendtijd voor politieke partijen op televisie. Opnamen van Sidney van den Bergh worden afgewisseld met historische prenten: plattegronden van Amsterdam, zelfportret Rembrandt, historische personen, kaarten van de wereld, Nederland, Indonesië en de Euro-poort.

Titel op het blik: 'Negatief VVD 3, Hr. Sidney J. van den Bergh'. Het geluidsnegatief ontbreekt in de collectie.

Bron productiejaar: E.H. Toxopeus

HET GLAZEN HUIS (a.t. CASA DE STICLA)

J..... 1962
P..... J.J. de Goede
PI Nic Th. Werner
R..... Joop van Essen
O NV Aannemersbedrijf Voskamp & Vrijland,
NV Ketelfabriek Bruna te 's-Gravenzande,
Boers & Vrijland
Fg..... z/w, geluid, 16mm
D 28 min.
B..... GAA (+Frans en Italiaans geluidsnegatief) en
Beeld en Geluid (taak ID 1541643)

Inhoud: Bedrijfsfilm over het vervaardigen en bouwen van kassen in de werkplaatsen van de opdrachtgevers. Ook het maken van verwarmingsketels en het transport van een 'acht ton ketel' via het spoor naar de kassen, wordt getoond. Opnamen van het transport komen ook voor in de titel ROEMEENS TRANSPORT. Alle fasen van de opbouw van een kas worden uitvoerig behandeld.

Bron productiejaar: Joop van Essen

ROEMEENS TRANSPORT (g.t.)

J {1962}
 O Boers & Vrijland
 Fg kleur, geluid, 16mm
 D 6 min.
 B GAA

Inhoud: Bedrijfsfilm over het vervaardigen van verwarmingsketels en het transport per spoor en per vrachtwagen naar tuinbouwkassen waarschijnlijk in het Westland. Het bedrijf bouwde in Roemenië ook kassen. Enkele opnamen komen ook voor in HET GLAZEN HUIS. Er is ook een identieke zwart-wit versie bewaard gebleven. Het geluids-negatief ontbreekt. De titel van de film staat op de 'clapperboard'.

Bron productiejaar en informatie: Joop van Essen

HET TUINBOUWONDERWIJS

J 1962
 K E 1970
 O Ministerie van Landbouw
 Fg kleur, geluid, 16mm
 D 18 min. (204m.)
 B Beeld en Geluid (taak ID 4512557)

Inhoud: Voorlichtingsfilm. Beschrijving volgens de filmcatalogus van het Ministerie van Landbouw: 'Steeds weer blijkt, dat velen niet voldoende bekend zijn met de mogelijkheden, die het moderne tuinbouwonderwijs te bieden heeft. Vandaar het gevaar, dat niet de juiste, op een bepaald onderdeel van de tuinbouw afgestemde, opleiding wordt gekozen. De film bedoelt een inzicht te geven in de vele opleidingsmogelijkheden die het tuinbouwonderwijs in ons land te bieden heeft.'

Bron productiejaar: genoemde filmcatalogus

U T OP DE KORREL

J 1962
 P J.J. de Goede
 R+Ca Joop van Essen
 Cl Will Simon
 O U. Twijnstra's Oliefabrieken NV
 Fg kleur, geluid, 16mm
 D 30 min.
 B Beeld en Geluid (taak ID 1542042)

Inhoud: Bedrijfsfilm n.a.v. het 75-jarig bestaan van U. Twijnstra's Oliefabrieken NV

Bron productiejaar: feestprogramma

1963

VVD 4 (g.t.)

J 1963
 O Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 9 min. 30 sec.
 B Beeld en Geluid (taak-ID onbekend, vermoedelijk 4531929), GAA

Inhoud: Propagandafilm van de VVD in het kader van de zendtijd voor politieke partijen op televisie. De titel bestaat uit twee filmstroken die proefopnamen bevatten van de Minister Toxopeus in gesprek met H.J. Witteveen en Hr. Joekes en een filmstrook met proefopnamen van Toxopeus alleen. Het geluidsnegatief ontbreekt in de collectie.

Titel op het blik: 'Neg. VVD 4, uitzending 3-4-1963'.

VVD 5 (g.t.)

J 1963
 O Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 9 min. 30 sec.
 B Beeld en Geluid (taak-ID onbekend), GAA

Inhoud: Propagandafilm van de VVD in het kader van de zendtijd voor politieke partijen op televisie. Opnamen van Toxopeus als lijsttrekker voor de VVD Lijst 3 en verder nog een aantal kopstukken van de VVD uit die tijd, waaronder Joke Stoffels van Haften, Roelof Zegering Hadders, Haya van Someren-Downer, Molly Geertsema en H.J. Witteveen.

Titel op het blik: 'Neg. VVD 5'. Het geluidsnegatief ontbreekt in de collectie.

Informatie van Toxopeus: het filmpje is een verkiezingsspot voorafgaand aan het kabinet Marijnen (juli 1963-april 1965).

VVD 6 (g.t.)

J 1963
 O Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 9 min.
 B Beeld en Geluid (taak-ID onbekend), GAA

Inhoud: Propagandafilm VVD in het kader van een uitzending voor politieke partijen voor de televisie. Minister Toxopeus spreekt. Een verkiezingsposter van de VVD en krantenknipsels wisselen zijn toespraak af. Een filmstrook bevat opnamen van het Binnenhof in Den Haag, Prof. Oud, E.H. Toxopeus en H.J. Witteveen. Titel op het blik: 'VVD 6, Uitzending Min. Toxopeus'. Het geluidsnegatief ontbreekt in de collectie.

Bron productiejaar: krantenknipsels in de film

VVD 8 (g.t.)

J 1963
 O Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
 Fg z/w, geluid, 16mm
 D 8 min.
 B Beeld en Geluid (taak-ID onbekend), GAA

Inhoud: Propagandafilm VVD in het kader van een uitzending voor politieke partijen voor de televisie. Sidney J. van den Bergh houdt een toespraak. Het beeld wordt afgewisseld met opnamen uit laboratoria en mensen met muziekinstrumenten. Waarschijnlijk wordt verwezen naar de activiteiten van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten & Wetenschappen.

Titel op het blik: 'Negatief VVD 8, Sidney J. van den Bergh, TV. 30-9-1963'. Het geluidsnegatief ontbreekt in de collectie.

Informatie van Toxopeus: het filmpje is nooit uitgezonden.

KARTING

J 1963
 P Mirror Film
 PI Nic Th. Werner
 Ca+Mo Joop van Essen
 K F 1712
 O BP (British Petroleum)
 Fg kleur, geluid, 16mm
 D 20 min. (161m.)
 B Beeld en Geluid (taak ID 1543982)

Inhoud: Reclamefilm voor de karting-sport opgenomen te Bodegraven.

Bron productiejaar: bedrijfsblad van BP

Alfabetisch Titelregister

- Apprêtuur (1949)
Band die 40 jaar hield, Een (1959)
Battle against the water (a.t.) zie: Luctor et emergo
Calorieën in de handel (1957)
Carolientje (1956)
Casa de sticla (a.t.) zie: glazen huis, Het
Club der Exacten (1949)
Confectie (1956)
Daad bij het woord, De (1961)
Drie turven hoog (1959)
Een van de vijf bent u! (1960)
Er dreigt gevaar (1961)
Fabricatie van Bendien's Oxford kleding (a.t.) zie:
 Confectie
Feest op Houdringe (1955)
Feestelijke start van de Prins Bernhard Stichting
 (1947)
Film over de moderne verwerking van melk, een
 (a.t.) zie: Juffertje in het wit
Film over de voorrangsregels, een (a.t.) zie: Kijk
 uit...
Glazen huis, Het (1962)
Goed zicht (1947)
Goede kleding (1958)
Half miljoen M3, Een (1960)
Hanny-Film (1946)
Hoe rijwielen- en bromfietsbanden gemaakt worden
 (1959)
Hoe 's werelds beste hak gemaakt wordt (1947)
Ik worstel en kom boven (a.t.) zie: Luctor et emergo
In opmars (1955)
Juffertje in 't wit (1956)
Karting (1963)
Klaar... over! (1955)
Kijk uit... (1953)
Landelijke slootreinigingsdag 1956 (1956)
Luctor et emergo (1955)
Melk (1957)
Minder moeite, meer resultaat (1960)
Moderne bakkerij, De (1953)
Nelly weet wat ze wel... (versie 1+2) (1956)
Nieuwe aspecten in de tomatenteelt (1958)
Oom Joachim's testament (1960)
Op het goede spoor (1961)
Pedaaltoeristen (1956)
Post uit Nederland (1948)
Roemeens transport (g.t.) (1962)
Schot in de roos, Een (1959)
Semper Meliora (1956)
Steeds strevend naar verbetering (a.t.) zie: Semper
 meliora
Sterrit naar Uddel (1954)
Strijkgarensponnerij (1947)
Textielveredeling (1948)
Tomato growing (a.t.) zie: Nieuwe aspecten in de
 tomatenteelt
Tuinbouwonderwijs, Het (1962)
Twee jongens in de grote stad (1952)
Twee jongens en een auto (1949)
U T op de korrel (1962)
40 jaar Grontmij (a.t.) zie: Feest op Houdringe
Verwoest land wordt herboren (a.t.) zie: Luctor et
 emergo
74 dagen vorst (1947)
Vitagist (1949)
Vivo Festival 1957 (1957)

Vraag van het Verbond voor Veilig Verkeer, Een
(a.t.) zie: Waarom daar wel?

VVD 1 (g.t.) (1961)

VVD 2 (g.t.) (1962)

VVD 3 (g.t.) (1962)

VVD 4 (g.t.) (1963)

VVD 5 (g.t.) (1963)

VVD 6 (g.t.) (1963)

VVD 8 (g.t.) (1963)

Waarom daar wel? (1960)

Weven (1948)

Winter 1946-1947 (a.t.) zie: 74 dagen vorst

Zo werkt De Spar (1952)

Alfabetische Lijst van Opdrachtgevers

B

Bendien, Confectiefabrieken Almelo, zie
Confectie (1956); Nelly weet wat zij wil...
(versies 1+2) (1956)
Bervoets, Fa., hakkenfabrikant, zie Hoe 's werelds
beste hak gemaakt wordt (1947)
Boers & Vrijland, zie Het glazen huis (1962);
Roemeens transport (1962)
Bruna, NV Ketelfabriek (zie: Ketelfabriek Bruna,
NV)
BP (British Petroleum), zie Karting (1963)

D

Daro, pharmaceutische industrie, zie Vitagist
(1949)
Detex (zie: Vakopleiding Detailhandel Textiel)

G

Groene Kruis, Het, zie Er dreigt gevaar! (1961)
Grontmij, NV, zie Luctor et Emergo (1955); Feest
op Houderinge (1955); Semper Meliora
(1956); Landelijke slootreinigingsdag 1956
(1956); Een half miljoen M3 (1960)

H

Heynderickx, K. (importeur Exakta camera), zie
Club der Exakten (1949)

J

Jamin, zie Twee jongens in de grote stad (1952)

K

Kwatta chocoladefabrieken, zie Post uit Nederland
(1948)
Ketelfabriek Bruna, NV, zie Het glazen huis
(1962)

L

Leger des Heils, zie In opmars (1955); De daad bij
het woord (1961)
Lonneker, Coöp. melkinrichting Enschede, zie
Juffertje in 't wit (1956)

M

Ministerie van Justitie, zie Een schot in de roos
(1959)
Ministerie van Landbouw, zie Goede kleding
(1958); Nieuwe aspecten bij de
tomatenteelt (1958); Minder moeite, meer
resultaat (1960); Het tuinbouwonderwijs
(1962)

P

Philips, NV, zie Feestelijke start van de Prins
Bernhard Stichting (1947)

S

Spar, De, inkoopcentrale, zie Zo werkt De Spar (1954)

Steenkolen Handelsvereniging (SHV), zie Calorieën in de handel (1957)

Stork, Opticien, Amsterdam, zie Goed zicht (1947)

T

Twijnstra's Oliefabrieken, U., zie U T op de korrel (1962)

U

U. Twijnstra's Oliefabrieken NV (zie: Twijnstra's Oliefabrieken, U.)

UMC (Utrechtse Melk Centrale), zie Melk (1957)

V

Vakopleiding Detailhandel Textiel, zie Strijkgarens spinnerij (1947); Textielveredeling (1948); Weven (1948); Apprêtuur (1949)

Verbond voor Veilig Verkeer, zie Twee jongens en een auto (1949); Waarom daar wel? (1960)

Verkadefabrieken, Zaandam, zie Kijk uit... (1952); Sterrit: naar Uddel (1954); Klaar... over! (1955); Carolientje (1956); Drie turven

hoog (1958); Een van de vijf bent u! (1960)

Vermaat's bakkerijen, Haarlem, zie De moderne bakkerij (1953)

Vivo (kruideniersvereniging), zie Vivo Festival 1957 (1957)

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VD), zie VVD 1 (1961); VVD 2 (1962); VVD 3 (1962); VVD 4 (1963); VVD 5 (1963); VVD 6 (1963); VVD 8 (1963)

Voskamp & Vrijland, NV, aannemersbedrijf, zie Het glazen huis (1962)

Vredestein, NV Rubberfabrieken, Doetinchem, zie Pedaaltoeristen (1956); Een band die 40 jaar hield (1959); Hoe rijwiel- en bromfietsbanden gemaakt worden (1959); Oom Joachim's testament (1960); Op het goede spoor (1961)

VVD (zie: Volkspartij voor Vrijheid en Democratie)

Verantwoording Uitgave 2015

Sinds de oorspronkelijke publicatie van deze Werkuitgave over Mirrorfilm in 1997 is de archivering van audiovisueel materiaal in Nederland grondig veranderd. Het Nederlands Audiovisueel Archief is in 1997 ontstaan uit een fusie van drie archieven en het omroepmuseum. Het waren het filmarchief van de Rijksvoorlichtingsdienst, de Stichting Film en Wetenschap en het Omroeparchief. De naam van de organisatie is ondertussen veranderd in Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Sinds 2006 is Beeld en Geluid gehuisvest in het markante gebouw bij de entree van het Mediapark in Hilversum, ontworpen door de architecten Neutelings Riedijk met een kleurrijke glasgevel van Jaap Drupsteen. De collecties zijn in de depots in Hilversum bijeengebracht. De experience, tentoonstellingen en tal van publieksactiviteiten zorgen voor een bezoekersaantal van meer dan 200.000 per jaar.

Niet alleen Beeld en Geluid transformeerde, het Nederlands Filmmuseum betrok in 2012 een nieuw pand met een uitstraling van internationale allure. De naam is veranderd in EYE Film Instituut. De vier zalen, een restaurant en wisselende exposities brengen een groot publiek in contact met de filmcultuur.

Veel van de films die beschreven zijn in deze werkuitgave zijn gedigitaliseerd dankzij het programma Beelden voor de Toekomst (2007-2014). In het project Beelden voor de Toekomst redden vier instellingen (Beeld en Geluid, EYE, Nationaal Archief en Kennisland) een belangrijk deel van het audiovisueel erfgoed van Nederland door conservering en digitalisering. De beschikbaarheid van de films is een aanleiding om de Werkuitgaves die door Stichting Film en wetenschap en NAA zijn uitgegeven in een nieuwe vormgeving digitaal te publiceren. De uitgave is financieel mogelijk gemaakt door Beelden voor de Toekomst.

De tekst van de werkuitgave is niet aangepast, maar de vindplaatsen zijn aangepast aan de huidige naamgeving. In het geval van Beeld en Geluid zijn de unieke taak ID's van de films toegevoegd. De redactiewerkzaamheden zijn uitgevoerd door Jette Pellemans, eindredactie door Bas Agterberg.

Voetnoten

1. Op het GAA is deze folder te raadplegen onder inventarisno. N. 40.05.011.
2. Zie Bert Hogenkamp en Mieke Lauwers, 'De jonge hergeboorte van een nationale filmkunst. De Nederlandsche Werkgemeenschap voor Filmproductie 1945-1947', in: Jaarboek Mediageschiedenis 7, Amsterdam: Stichting beheer JJSG/Stichting Mediageschiedenis, 1995, pp.27-61.
3. Zie ook Simone Brouwers en Bert Hogenkamp, 'TrioFilm 1946-1978, Filmproductiebedrijf en laboratorium, SFW-werkuitgave no.4, 1994
4. MIRRORFILM: SPIEGEL VAN DE JAREN VIJFTIG
5. Dossier Kamer van Koophandel no.53946, jaarletter T no.560
6. Deze folder is bij het GAA te raadplegen onder inventarisno. N. 40.05.011
7. Dossier Kamer van Koophandel no.53946, jaarletter AB no.10119
8. Thans: Vakopleiding voor de mode branche, gevestigd te Doorn
9. Zie Thomas Leeftang, De bioscoop in de oorlog, Amsterdam: De Arbeiderspers, 1990, p.65. Uit maandrapporten van het Filmgilde op het RIOD (Rijksinstituut voor oorlogsdocumentatie) blijkt dat Wemer zich in deze functie bezighield met het reilen en zeilen van bioscopen tijdens de oorlog.
10. Het verslag van de 'trade-show' van de NSU en de speech van De Goede staan afgedrukt in Smalfilm, 2de jrg. no.6 (december 1948), pp.87-88, resp. 2de jrg. no.8 (februari 1949), pp. 107-108. Bert Hogenkamp maakte mij kort voor de afronding van deze werkgave opmerkzaam op deze teksten, die het bewijs leverden dat De Goede zich bezighield met de functie van reclame in de film.
11. Thans: Veilig Verkeer Nederland
12. Uit de filmrubriek van Peter van Campen. Waarin en wanneer de rubriek verscheen is niet bekend, wel dat het werd gepubliceerd naar aanleiding van de première van Klaar... over! in maart 1956.
13. Esther Cleven, 'Reclame zint op middelen. De rol van het beeld in de reclame van de jaren vijftig', in: Jaarboek Mediageschiedenis 7, Amsterdam: Stichting beheer JJSG/Stichting Mediageschiedenis, 1995, pp. 177-212
14. Uit de annalen van Veilig Verkeer Nederland 1950.
15. Rudi Kagie 'Hopsa, heisa naar de knoppen: De verleidingen in de wereld van de reclame', in: Vrij Nederland, 29 juni 1996
16. Geert Mak, Een kleine geschiedenis van Amsterdam, Amsterdam: Atlas, 1994, pp.303-304
17. Dit cijfer wordt genoemd in schoolbladen en recensies naar aanleiding van de jeugdverkeersfilms
18. Op het Leidsebosje in Amsterdam had het Verbond een platform met vlaggenstok geïnstalleerd waar dit ritueel plaatsvond. Zie Richter Roegholt, Amsterdam in de jaren '50, Rijswijk: Elmar, 1985, p.21
19. J.J. Wolter, Recent Verleden. Nederland in de twintigste eeuw, Amsterdam: Rainbow Pocketboeken, 1994, p.392
20. Filmcatalogus van het ministerie van Landbouw
21. Anneke Ribberink, 'Afscheid van een truttigheidsimago. Vrouwengeschiedenis en de jaren vijftig', in: Groniek, no.106 (1989), p.44
22. Ralph Dingemans en Rian Romme, Nederland en het Marshall-plan. Gids voor archiefonderzoek, 's Gravenhage: Algemeen Rijksarchief (verschijnt in mei 1997). Directe hulp werd tot en met 1952 gegeven, maar het tegenwaardegeld waarmee de film naar alle waarschijnlijkheid werd gefinancierd, werd nog tot 1960 benut.
23. Uit documenten op het RIOD (Rijksinstituut voor oorlogsdocumentatie) over de Filmgilde blijkt dit gegeven.
24. J.J. Wolter, a.w., p.354
25. Sicco Mansholt was van 1945 tot 1958 minister van Landbouw. Hij is te zien in Feest op Houdringe (1955), een reportage over het 40-jarig bestaan van de Grontmij (zie filmografie).
26. Thans: IMAG (Instituut voor Mechanisatie Arbeid en Gebouwen)
27. Informatie van Wim Visscher, GAA: de film Naar volle proft (1938) van Polygoon toont aan dat toen al de zuivelhandelaar in Den Haag werd overgehaald om melk in flessen te verkopen. Uit de literatuur blijkt dat de fles melk pas

- echt doorbreekt in de jaren vijftig.
28. Revue der reclame, knipsel uit ca. 1953
 29. Knipsel in het GAA, verschijningsdatum onbekend
 30. Anneke Ribberink, t.a.p., p.42
 31. Idem, p.49
 32. Zie: James Kennedy, Nieuw Babyion in aanbouw. Nederland in de jaren zestig, Amsterdam: Boom, 1995, p.40
 33. Ibidem
 34. Het Veerwerk, no.2, 1954
 35. Uit: Beeldcultuur en Opvoeding, documentatieblad van het Instituut Film en Jeugd. Het eerste nummer verscheen in 1956.
 36. De definitie van educatieve programma's wordt uiteengezet in: P.W. Verhagen en J.P. Bijlstra, Informatieoverdracht doormiddel van de korte film; een literatuurstudie, Technische Hogeschool Twente, 1984
 37. Werner overleed op 25 november 1976 te Amsterdam
 38. De Goede overleed op 26 maart 1991 te Amsterdam

COLOFON

Auteur

Ronny Temme

Publisher

Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
Media Parkboulevard 1, 1217 WE Hilversum |
Postbus 1060, 1200 BB Hilversum |
www.beeldengeluid.nl

BEELD EN GELUID

Mogelijk gemaakt door Beelden voor de Toekomst
www.beeldenvoordetoekomst.nl

BEELDEN VOOR DE TOEKOMST

OPEN ACCESS

